

Model partycypacji obywatelskiej w Cieszynie,

czyli jak prowadzić dialog obywatelski w Cieszynie

Cieszyn, grudzień 2024r.

Model partycypacji obywatelskiej w Cieszynie

Spis treści

1. Słowo wstępne	3
2. Definicja i znaczenie partycypacji	3
3. Opis dotychczasowych doświadczeń i wypracowanych form partycypacji w Cieszynie ...	5
4. Diagnoza sytuacji	7
1) Obowiązujące przepisy lokalne	8
2) Ocena dotychczasowych działań Miasta	8
3) Dotychczasowe preferowane źródła komunikacji mieszkańców z władzami miasta ...	12
4) Zidentyfikowane bariery w prowadzeniu działań partycypacyjnych w mieście	12
5) Obszary budzące zainteresowanie mieszkańców/organizacji społecznych	13
5. Analiza SWOT	15
6. Wizja partycypacji obywatelskiej w mieście	18
1) Kluczowe elementy wizji:	18
2) Realizacja wizji	18
7. Kierunki działań podejmowane w celu poprawy jakości procesów partycypacyjnych	19
1) Przyjęte standardy procesu partycypacji	19
a. Tematy, które mogą podlegać konsultacjom	19
b. Interesariusze	20
c. Wartości, na których będą opierały się procesy partycypacji w Cieszynie	20
d. Przyjęte formy i techniki partycypacji	21
2) Możliwe kierunki działania	23
8. Ewaluacja modelu/wykaz wskaźników pozwalających na ocenę postępów i efektywność wdrażania procesów partycypacyjnych	25
9. Wykaz załączników:	26
1) Załącznik nr 1 - Mapowanie interesariuszy	27
2) Załącznik nr 2 Szablon projektowania procesu konsultacyjnego – karta pracy	28
3) Załącznik nr 3 Narzędzia partycypacji - zbiór	31

Słownik skrótów:

Partycypacja obywatelska – angażowanie mieszkańców do udziału w zarządzaniu miastem

Model – Model partycypacji obywatelskiej w Cieszynie

rada miejska – Rada Miejska Cieszyna

burmistrz – Burmistrz Miasta Cieszyna

urząd miejski – Urząd Miejski w Cieszynie

BIP – Biuletyn Informacji Publicznej

SWOT – analiza identyfikująca mocne i słabe strony organizacji, szanse i zagrożenia

GRDPP – Gminna Rada Działalności Pożytku Publicznego

CRS – Cieszyńska Rada Seniorów

interesariusz – osoba, której dotyczy temat poddawany konsultacjom

mieszkańcy – mieszkańcy Cieszyna

responsywność - m.in. elastyczność w dostosowywaniu działań, uwzględnianie różnorodnych perspektyw oraz utrzymanie otwartej i dwukierunkowej komunikacji

1. Słowo wstępne

Drodzy Mieszkańcy Cieszyna!

Mówi się, że partycypacja jest odwiecznym i naturalnym sposobem współdziałania ludzi. Dziś na poziomie lokalnym, stanowi ona jeden z obszarów badawczych, którego rozwój w ostatnich latach zyskał wyjątkowo dynamiczny charakter, przekazując mieszkańcom część kompetencji, ale tym samym również odpowiedzialność za podejmowane działania i decyzje.

Na partycypację obywatelską spojrzeć możemy dziś z różnych perspektyw, niemniej jednak zawsze punktem wspólnym powinno być uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym wyrażone opinią, poparciem, sprzeciwem, propozycją, nowym pomysłem na rozwój miasta, czy też wskazaniem obszarów, które wymagają zmiany bądź działania. Ten rodzaj komunikacji jednak nie może stanowić wyłącznie pozbawionego odniesień hasła, ale jego podstawą musi być rzetelna i profesjonalna wiedza, dobre rozpoznanie otoczenia, oraz przemyślany i kompleksowy plan działania. Tylko wtedy możliwa będzie jego pomyślna realizacja.

Z takim też zamysłem powstał niniejszy dokument. Określa on zasady i standardy prowadzenia dialogu obywatelskiego w kontaktach między mieszkańcami a administracją, dzięki czemu będzie wsparciem dla urzędników i administracji Cieszyna w relacjach z mieszkańcami. Pozwoli także mieszkańcom na lepsze zrozumienie działań urzędników oraz odnalezienie się w procesach partycypacyjnych.

Prace na Modelem obejmowały także usługę szkoleniową dla pracowników Urzędu Miejskiego w Cieszynie i jednostek organizacyjnych Miasta Cieszyna. Szkolenia miały na celu przygotowanie ich do praktycznego korzystania z wytycznych zawartych w dokumencie.

Zachęcam do korzystania z Modelu partycypacji obywatelskiej w Cieszynie, który aby właściwie rozważać kwestie partycypacji, wcześniej określa jej zakres pojęciowy i znaczenie, ale również opis dotychczasowych doświadczeń wypracowanych form partycypacji w odniesieniu do Cieszyna. Ważny element stanowi tutaj diagnoza, na którą składają się zarówno dotychczasowe, jak i preferowane źródła oraz formy komunikacji, którym towarzyszy ocena dotychczasowych działań miasta we wskazanym obszarze. Ważnym elementem dokumentu są także zidentyfikowane bariery w prowadzeniu działań partycypacyjnych w mieście oraz obszary budzące zainteresowanie mieszkańców i organizacji pozarządowych, zawierające w swej treści rekomendacje na przyszłość. Oprócz analizy SWOT, wizji partycypacji obywatelskiej w mieście, a także kluczowych elementów realizacji – przedstawiony model, w celu poprawy jakości procesów partycypacyjnych - zawiera przede wszystkim kierunki działań, przyjęte standardy procesu partycypacji, a także wskazuje możliwe do podjęcia działania, które pozwolą stale ulepszać komunikację. Kluczowym elementem jest oczywiście wykaz wskaźników pozwalających na ocenę postępów i efektywność wdrażania procesów partycypacyjnych.

Drodzy Mieszkańcy, partycypacja obywatelska jest wielowymiarowa i oddziałuje na wiele różnych aspektów działalności społecznej, umożliwiając nam, jako władzom lokalnym, lepsze zrozumienie Państwa potrzeb i oczekiwań. Dzięki udziałowi w procesach decyzyjnych, każdy z Państwa może aktywnie uczestniczyć w sprawach dotyczących wspólnoty lokalnej, co prowadzi do większego poczucia własności oraz buduje więzi społeczne. Jestem przekonana, że dzięki nowemu Modelowi partycypacji obywatelskiej w Cieszynie, łatwiej nam będzie wspólnie pracować nad rozwiązywaniem problemów i realizacją celów, które wciąż przed nami. Będzie on stanowić wartość dodaną w budowaniu partnerstwa i wzajemnego wsparcia, pozwalając na odpowiedzialne podchodzenie do podejmowania ważnych decyzji, a dzięki temu, na realizację potrzeb oraz oczekiwań każdego z nas.

Burmistrz Miasta Cieszyna

2. Definicja i znaczenie partycypacji

„Partycypację obywatelską rozumiemy jako proces, w trakcie którego obywatele uzyskują wpływ, a pośrednio i kontrolę nad decyzjami władz publicznych, gdy te decyzje mają bezpośredni lub pośredni wpływ na ich własne interesy. (...) Obywatele uzyskując wpływ na kształt regulacji na wczesnym etapie jej tworzenia z większym prawdopodobieństwem zaangażują się w jej wykonanie.”[1]

[1] https://www.batory.org.pl/doc/O_partycypacji_obywatelskiej.pdf

Partycypacja słownikowo oznacza uczestnictwo i może przybierać różne formy:

Źródło: [www: https://pstelmaszczyk.pl/2021/10/27/](https://pstelmaszczyk.pl/2021/10/27/)

- 1) Informowanie** – jest pierwszym szczeblem na drabinie partycypacji. Władza ogranicza się do informowania o podejmowanych przez siebie decyzjach i działaniach, na które mieszkańcy nie mają żadnego wpływu. Forma ta jednak ma istotne znaczenie dla pozyskiwania przez mieszkańców wiedzy, która jest im niezbędna do włączania się w procesy partycypacyjne.
- 2) Konsultowanie** – to forma bardziej zaawansowana. Władza nie tylko informuje o swoich działaniach, ale pyta także mieszkańców o opinie na temat prezentowanych planów i konkretnych spraw. Opinia ta jednak nie wiąże władzy i może zostać pominięta przy podejmowaniu decyzji.
- 3) Współdecydowanie** – to najwyższy stopień partycypacji obywatelskiej, gdzie mieszkańcy otrzymują uprawnienie do podjęcia decyzji i wzięcia za nią odpowiedzialności. Ta forma partycypacji daje mieszkańcom realny wpływ na działania władz, jednak nakłada na obie strony współodpowiedzialność za efekty tych działań. Najbardziej znanym przykładem współdecydowania jest Budżet Obywatelski.

W partycypacji nie chodzi o to, żeby angażować mieszkańców w każdą decyzję podejmowaną przez władzę, lecz aby mieli oni głos w sprawach społecznie ważnych lub wówczas, gdy sprawa ich dotyczy. Jest dobrym sposobem na znalezienie lub ulepszenie pomysłu na przeprowadzenie zmian w dziedzinach mających wpływ na sprawy ważne dla mieszkańców. Dzięki aktywnemu udziałowi w życiu miasta, obywatele i obywatelki mogą lepiej zrozumieć swoje wzajemne potrzeby, co sprzyja budowaniu więzi społecznych i wzajemnego wsparcia. Wspólna praca nad projektami społecznymi i lokalnymi inicjatywami przyczynia się do wzmocnienia lokalnej tożsamości i poczucia przynależności do wspólnoty. Angażowanie mieszkańców i mieszkank w procesy decyzyjne zwiększa transparentność i legitymację podejmowanych przez Miasto decyzji.

Kiedy mieszkańcy i mieszkanki mają realny wpływ na kształtowanie polityk i projektów dotyczących otoczenia, decyzje te lepiej odzwierciedlają potrzeby i oczekiwania społeczności. To z kolei przekłada się na większą skuteczność działań publicznych oraz na zwiększenie zaufania mieszkańców do lokalnych władz.

3. Opis dotychczasowych doświadczeń i wypracowanych form partycypacji w Cieszynie

W Cieszynie od lat wprowadza się i realizuje te formy partycypacji, które znajdują swoje odzwierciedlenie w przepisach. Należą do nich:

1) Konsultacje społeczne

W Cieszynie obowiązują uchwały Rady Miejskiej Cieszyna, wprowadzające zasady i określające sposób konsultowania projektów aktów prawa miejscowego z radami działalności pożytku publicznego i organizacjami pozarządowymi oraz zasady i tryb przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Cieszyna. Obie uchwały stanowią bazę do współpracy władz miasta z jego mieszkańcami. Umożliwiają przeprowadzanie konsultacji społecznych w różnych formach, dając możliwość zastosowania zarówno jednego sposobu komunikacji, jak i kilku. Przykładowe formy konsultacji to m.in. otwarte spotkania konsultacyjne, ankiety, głosowania, dyżury konsultacyjne i inne. Ponieważ Cieszyn nie posiada platformy do konsultacji społecznych, informacje o konsultacjach ogłaszane są w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Cieszynie, na stronie internetowej Cieszyna, na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim oraz w publikatorze miejskim „Wiadomości Ratuszowe”.

2) Budżet Obywatelski

Uchwała Nr XLIV/473/14 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 26 czerwca 2014 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami Cieszyna na temat części wydatków z budżetu miasta Cieszyna na 2015 rok rozpoczęła funkcjonowanie w Cieszynie Budżetu Obywatelskiego. Od tego czasu mieszkańcy biorą udział w rozporządzaniu częścią środków budżetu miasta. Budżet Obywatelski, zwany również partycypacyjnym, jest demokratycznym procesem, w ramach którego mieszkańcy współdecydują o wydatkach publicznych w gminie w perspektywie kolejnego roku budżetowego. W skrócie oznacza to, że:

- mieszkańcy zgłaszają propozycje projektów do budżetu, które następnie są analizowane pod kątem możliwości realizacji;
- propozycje projektów, które pomyślnie przeszły weryfikację poddaje się pod powszechne i bezpośrednie głosowanie;
- w efekcie, najwyżej ocenione lub najczęściej wskazywane propozycje projektów przeznaczają się do realizacji – wpisując je do budżetu.

Do realizacji wybierane były różnorodne przedsięwzięcia, zarówno takie jak: remont budynku na Placu Kościelnym, Cieszyn - kwitnące miasto, czyli łąka w mieście, jak i zakup specjalistycznego sprzętu dla OSP itp. W pierwszym roku funkcjonowania Budżetu Obywatelskiego, tj. w roku 2015 mieszkańcy mieli do dyspozycji kwotę 300.000,00 zł, a w roku 2025 - 500.000,00 zł.

Kwota Budżetu Obywatelskiego jest rozdysponowywana według następujących zasad:

- 480.000,00 zł na realizację projektów,
- 20.000,00 zł na promocję Budżetu Obywatelskiego oraz realizowanych projektów, a także na przeprowadzenie głosowania.

Szacunkowy koszt realizacji jednego projektu, nie powinien przekraczać kwoty 250.000,00 zł.

Zgłoszenia projektu do realizacji w ramach Budżetu Obywatelskiego może dokonać mieszkaniec Cieszyna. Formularz zgłoszenia projektu składa się w Biurze Obsługi Klienta Urzędu Miejskiego w Cieszynie, bądź wysłać pocztą, albo wypełnia w wersji elektronicznej na stronie internetowej www.cieszyn.budzet-obywatelski.org. Do formularza dołącza się karty poparcia w ilości minimum 20 szt. tj. dokumenty potwierdzające, że pomysł jest

popierany przez co najmniej 20 mieszkańców Cieszyna. Zweryfikowane pomysły tworzą listę projektów do oceny przez społeczność Cieszyna w drodze głosowania, a samo głosowanie odbywa się poprzez interaktywny formularz. Do realizacji zostają przeznaczane te projekty, które uzyskały najwyższą liczbę głosów, aż do wyczerpania puli środków finansowych przeznaczonych na Budżet Obywatelski w danym roku.

3) Inicjatywa lokalna

W Cieszynie mieszkańcy mają możliwość realizacji zadań publicznych w ramach inicjatywy lokalnej, która polega na wykonaniu przez gminę zadania przy zapewnionym wkładzie własnym inicjatorów. Wkład własny inicjatorów może zostać zapewniony poprzez wniesienie wkładu finansowego, wkładu rzeczowego lub wkładu w postaci pracy społecznej.

Minimalny poziom wkładu własnego inicjatorów wynosi:

- 15% na budowę, przebudowę lub remont dróg, placów i mostów wraz z kanalizacją opadową,
- 30% na budowę, przebudowę lub remont oświetlenia ulicznego wzdłuż dróg, placów i mostów,
- 5% na budowę, przebudowę lub remont sieci kanalizacji sanitarnej,
- 15% na budowę, przebudowę lub remont sieci wodociągowej lub budynków i obiektów małej architektury.

Z wnioskiem o realizację zadania w ramach inicjatywy lokalnej mogą wystąpić wszyscy mieszkańcy Cieszyna zainteresowani budową, rozbudową lub remontem dróg, kanalizacji, sieci wodociągowej, a także budynków oraz obiektów architektury stanowiących własność gminy Cieszyn. W ramach inicjatywy lokalnej można wykonywać także działania publiczne, które przynoszą widoczną zmianę w przestrzeni publicznej, jak remonty chodników czy działania dotyczące przestrzeni publicznej, a także tzw. działania miękkie (społeczne) w zakresie dziedzictwa kulturowego, patriotyzmu, integracji społecznej czy opieki nad potrzebującymi. W tym celu mieszkańcy składają wypełniony wniosek i jeśli to konieczne, wraz z mapką zawierającą szkic określający zakres zadania i jego lokalizację.

Wnioski o realizację zadania publicznego można składać przez cały rok. W przypadku wyboru przez Burmistrza Miasta zadania do realizacji, zadanie jest ujmowane w projekcie budżetu gminy.

4) Rady i zespoły

Organem uchwałodawczym Miasta Cieszyna jest Rada Miejska Cieszyna, wybrana spośród mieszkańców Cieszyna w wyborach powszechnych i działająca na podstawie ustawy o samorządzie gminnym. Rada miejska pracuje poprzez powołane przez siebie komisje, których zadaniem jest. m.in. opiniowanie aktów prawnych przygotowywanych przez burmistrza. Po uzyskaniu opinii komisji rada miejska podejmuje uchwały oraz kontroluje realizację zadań przez organy wykonawcze, zapewniając zgodność działań z interesem lokalnej społeczności.

W Cieszynie funkcjonują także inne rady i zespoły, działające na innych zasadach. Ich skład określają uchwały rady miejskiej lub zarządzenia burmistrza. Są to ciała doradcze burmistrza, których działalność pobudza inicjatywy oddolne oparte na dialogu i współpracy. Obie formy partycypacji mają na celu głównie dążenie do zaspokojenia potrzeb określonych grup odbiorców, np. sportowców, młodzieży, seniorów.

Obecnie są to:

- Cieszyńska Rada Seniorów (*Uchwała Nr XV/130/15 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 29 października 2015r. w sprawie powołania Cieszyńskiej Rady Seniorów oraz nadania jej statutu z późn. zm.*),
- Młodzieżowa Rada Miejska Cieszyna (*Uchwała Nr XLIX/595/23 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miejskiej Cieszyna i nadania jej statutu*),
- Cieszyńska Rada Sportu (*Zarządzenie Nr 0050/310.2024 Burmistrza Miasta Cieszyna z dnia 5 czerwca 2024r. w sprawie ustalenia składu Cieszyńskiej Rady Sportu*),
- Gminna Rada Działalności Pożytku Publicznego (*Uchwała Nr XXIII/235/12 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 27 września 2012r. w sprawie uchwalenia trybu powoływania członków oraz organizacji i trybu działania Gminnej Rady Działalności Pożytku Publicznego w Cieszynie z późn. zm.*),

- Cieszyńska Rada Edukacyjna (*Zarządzenie Nr 0050.608.2021 Burmistrza Miasta Cieszyna z dnia 24 listopada 2021r. w sprawie utworzenia Cieszyńskiej Rady Edukacyjnej*),
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Cieszynie (*Zarządzenie nr 0050.209.2022 Burmistrza Miasta Cieszyna z dnia. 14.04.2022 r. w sprawie powołania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Cieszynie*),
- Zespół ds. Budżetu Obywatelskiego (*Zarządzenie Nr 0050.313.2024 Burmistrza Miasta Cieszyna z dnia 5 06.2024 r. w sprawie powołania Zespołu ds. Budżetu Obywatelskiego*),
- Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie (*Zarządzenie Nr 0050.573.2023 Burmistrza Miasta Cieszyna z dnia 9 października 2023r. w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie*),
- Zespół ds. Polityki Rowerowej w Cieszynie (*Zarządzenie Nr 0050.498.2020 Burmistrza Miasta Cieszyna z dnia 28 października 2020r. w sprawie powołania Zespołu ds. Polityki Rowerowej w Cieszynie z późn. zm.*),
- Zespół ds. Rozwoju Ekonomii Społecznej w Gminie Cieszyn (*Zarządzenie Nr 0050.886.2019 Burmistrza Miasta Cieszyna z dnia 18 grudnia 2019r. w sprawie powołania Zespołu ds. Rozwoju Ekonomii Społecznej w Gminie Cieszyn*),

Poza tym burmistrz może powoływać rady i zespoły do wykonania jednego, konkretnego zadania, które wraz z jego realizacją ulegają rozwiązaniu, czego przykład stanowią:

- Zespół zadaniowy ds. opracowania Polityki Senioralnej w Gminie Cieszyn na lata 2023-2026 (*Zarządzenie nr 0050.124.2022 Burmistrza Miasta Cieszyna z dnia 7 marca 2022r. w sprawie powołania Zespołu zadaniowego ds. opracowania Polityki Senioralnej w Gminie Cieszyn na lata 2023-2026 z późn. zm.*)
- Zespół zadaniowy ds. opracowania strategii partycypacji społecznej w Cieszynie (*Zarządzenie Nr 120.23.2024 Burmistrza Miasta z dnia 24 kwietnia 2024r. w sprawie powołania Zespołu zadaniowego ds. opracowania strategii realizacji partycypacji społecznej w Cieszynie*)
- Zespół opracowujący projekt Programu współpracy gminy Cieszyn z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi w zakresie pożytku publicznego (*Zarządzenie Nr 0050.179.2024 Burmistrza Miasta Cieszyna z dnia 3 kwietnia 2024r. w sprawie powołania Zespołu opracowującego projekt Programu współpracy gminy Cieszyn z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi w zakresie pożytku publicznego na rok 2025 z późn. zm.*)
- Zespół zadaniowy do spraw realizacji projektu pod nazwą „Szlakiem Cieszyńskiego tramwaju – rozwój transgranicznej turystyki” (*Zarządzenie Nr 0050.158.2023 Burmistrza Miasta Cieszyna z dnia 15 marca 2023r. w sprawie powołania zespołu zadaniowego do spraw realizacji projektu pod nazwą "Szlakiem Cieszyńskiego Tramwaju - rozwój transgranicznej turystyki" z późn. zm.*)

4. Diagnoza sytuacji

Diagnozy sytuacji w kontekście problemów w komunikacji pomiędzy urzędem miejskim a mieszkańcami miasta, dokonano w oparciu o przeprowadzoną pogłębioną analizę barier komunikacji oraz identyfikację preferencji mieszkańców wobec różnych sposobów komunikowania się z administracją miasta Cieszyna. Zrozumienie tych czynników ma kluczowe znaczenie dla opracowania Modelu partycypacji, która będzie sprzyjała otwartej, dwukierunkowej wymianie informacji pomiędzy władzami a społeczeństwem, przyczyniając się do lepszego funkcjonowania miasta jako wspólnoty.

Analiza skupia się na opinii respondentów na temat dotychczasowego sposobu komunikowania się urzędu z interesantami, poziomu identyfikacji przeszkód, które mogą ograniczać skuteczność komunikacji oraz na rozpoznaniu preferencji mieszkańców dotyczących kanałów komunikacyjnych, form przekazu informacji oraz oczekiwań wobec procesów partycypacyjnych. Wraz z rozwojem nowoczesnych technologii i zmieniającymi się

oczekiwaniami społeczeństwa, istnieje potrzeba takiego dostosowania praktyk komunikacyjnych, aby spełniały one współczesne standardy efektywności i transparentności.

Badanie opiera się na wszechstronnej metodologii, łączącej analizę danych ilościowych i jakościowych, w tym ankietowanie, wywiady pogłębione oraz analizę dokumentów. Ostateczne rezultaty pozwoliły na identyfikację konkretnych obszarów wymagających poprawy, a także na zaproponowanie dalszych działań, mających na celu wzmocnienie komunikacji między administracją miasta Cieszyn a jego mieszkańcami.

1) Obowiązujące przepisy lokalne

Mechanizmy lokalnej partycypacji obywatelskiej w Cieszynie tworzone są jako akty prawa miejscowego i mają najczęściej obligatoryjny charakter, wynikający z polskiego prawodawstwa. Należą do nich przede wszystkim:

- **Statut Miasta:** Uchwała Nr XLIX/530/18 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 25 października 2018 r. w sprawie uchwalenia Statutu Miasta Cieszyna;
- **Inicjatywa obywatelska:** Uchwała Nr XLIX/531/18 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 25 października 2018r. w sprawie określenia szczegółowych zasad wnoszenia inicjatyw obywatelskich, zasad tworzenia komitetów inicjatyw uchwałodawczych, zasad promocji obywatelskich inicjatyw uchwałodawczych oraz formalnych wymogów, jakim muszą odpowiadać składane projekty;
- **Budżet Obywatelski:** Uchwały Nr IX/92/19 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 27 czerwca 2019r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania Budżetu Obywatelskiego Miasta Cieszyna;
- **Zasady przeprowadzania konsultacji z organizacjami pozarządowymi:** Uchwała Nr XVII/180/20 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 22 kwietnia 2020 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania projektów aktów prawa miejscowego z radami działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
- **Zasady przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami:** Uchwała Nr XVII/179/20 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 22.04.2020r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Cieszyna;
- **Inicjatywa lokalna:** Uchwała Nr XX/235/20 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 27 sierpnia 2020r. w sprawie uchwalenia trybu i szczegółowych kryteriów oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej;
- **Program współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2025:** Uchwała Nr VI/66/24 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 25 września 2024 r. w sprawie uchwalenia programu współpracy gminy Cieszyn z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi w zakresie pożytku publicznego na rok 2025;
- **Strategia Rozwoju Miasta:** Uchwała Nr LXIII/756/24 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 25 kwietnia 2024 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta Cieszyna do roku 2030.

2) Ocena dotychczasowych działań Miasta

Przed podjęciem prac nad opracowaniem Modelu, w celu określenia poziomu zadowolenia mieszkańców z dotychczasowego uczestnictwa w działaniach partycypacyjnych, została przeprowadzona ankieta internetowa. Zachęta do wypełnienia ankiety była szeroko udostępniana: we wszelkich dostępnych urządzeniach miejskich portalach społecznościowych i na stronie internetowej Cieszyna. Ankiety wypełniło ponad 300 osób.

Ankieta zawierała 16 pytań, z czego 6 odnosiło się do wcześniejszych doświadczeń respondentów związanych z uczestnictwem w działaniach partycypacyjnych. Respondenci mogli ocenić jakość komunikacji z Miastem na skali od 1 (najniższa ocena) do 5 (najwyższa ocena).

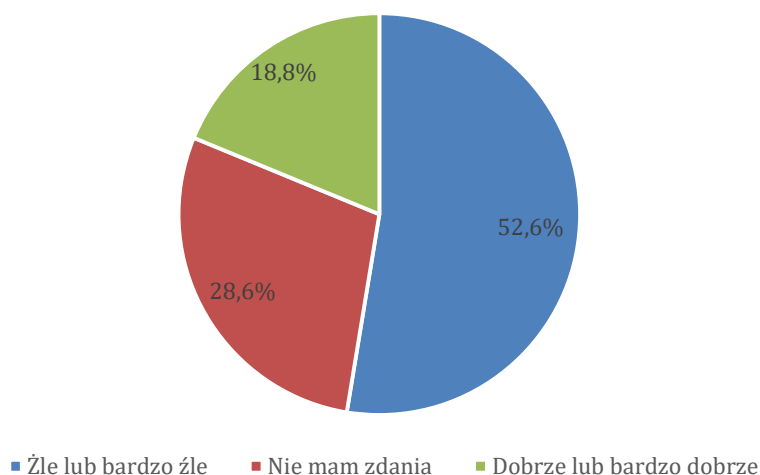
Z analizy ankiet wynika, że w skali od 1 (najniższa ocena) do 5 (najwyższa ocena) mieszkańcy odpowiadali następująco:

Odpowiedzi na poziomie 1 (najniższym)	– 31,5%
Odpowiedzi na poziomie 2	– 24,8%
Odpowiedzi na poziomie 3	– 28,0%
Odpowiedzi na poziomie 4	– 11,5%
Odpowiedzi na poziomie 5 (najwyższym)	– 4,2%

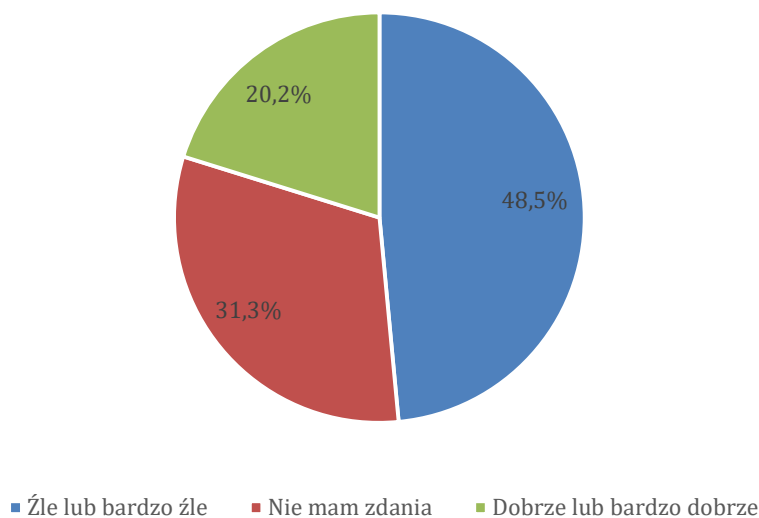
Oznacza to, że respondenci w najbardziej kluczowych pytaniach dotyczących jakości partycypacji obywatelskiej, najczęściej wybierali odpowiedź na poziomie 1.

Poglądowo, odpowiedzi respondentów kształtowały się w następujący sposób:

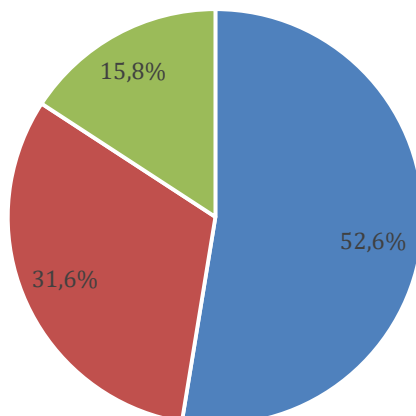
Na pytanie „Jak oceniasz skuteczność organów miejskich w informowaniu mieszkańców i mieszkanki o możliwościach udziału w działaniach partycypacyjnych? Zaznacz na skali od 1 (najniżej) do 5 (najwyżej)” respondenci odpowiedzieli następująco:

Na pytanie „Jak oceniasz łatwość dotarcia informacji na stronie internetowej Urzędu Miasta o bieżących działaniach partycypacyjnych i ich wynikach? Zaznacz na skali od 1 (najtrudniej) do 5 (najłatwiej)” respondenci odpowiedzieli następująco:

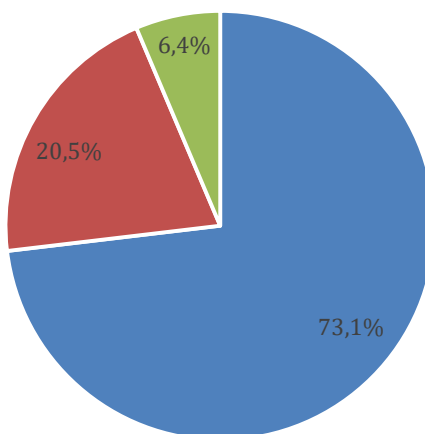

Na pytanie „Jak oceniasz swoje zadowolenie z działań partycypacyjnych prowadzonych przez miasto Cieszyn? Zaznacz na skali od 1 (najniższe) do 5 (najwyższe)” respondenci odpowiedzieli następująco:

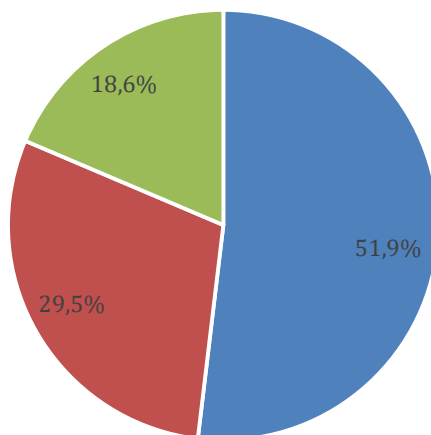
■ Źle lub bardzo źle ■ Nie mam zdania ■ Dobrze lub bardzo dobrze

Na pytanie „Czy czujesz realny wpływ na decyzje podejmowane przez miasto dzięki partycypacji? Zaznacz na skali od 1 (zdecydowanie nie) do 5 (zdecydowanie tak)” respondenci odpowiedzieli następująco:

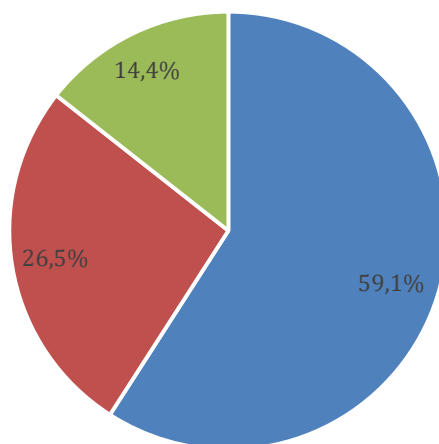
■ Nie lub zdecydowanie nie ■ Nie mam zdania ■ Tak lub zdecydowanie tak

Na pytanie „Czy uważasz, że spotkania i konsultacje organizowane przez miasto są prowadzone w sposób przejrzysty i zrozumiały? Zaznacz na skali od 1 (zdecydowanie nie) do 5 (zdecydowanie tak)” respondenci odpowiedzieli następująco:

■ Nie lub zdecydowanie nie ■ Nie mam zdania ■ Tak lub zdecydowanie tak

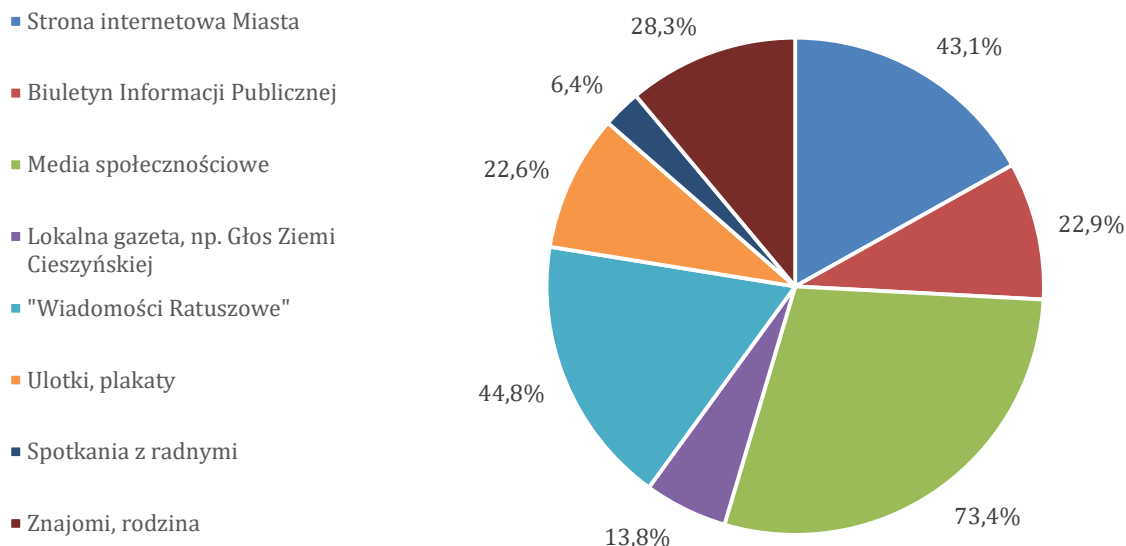
Na pytanie „Jak oceniasz zaangażowanie przedstawicieli organów i władz miasta w aktywne słuchanie i rozwiązywanie problemów zgłaszanych przez mieszkańców? Zaznacz na skali od 1 (bardzo źle) do 5 (bardzo dobrze)” respondenci odpowiedzieli następująco:

■ Źle lub bardzo źle ■ Nie mam zdania ■ Dobrze lub bardzo dobrze

3) Dotychczasowe preferowane źródła komunikacji mieszkańców z władzami miasta

W celu poznania źródeł, z których respondenci pozyskują informacje o działaniach partycypacyjnych miasta, jedno z pytań ankiety zawierało kilkanaście opcji, spośród których mogli oni wskazać wszystkie, z których korzystają. Odpowiedzi kształtują się następująco:

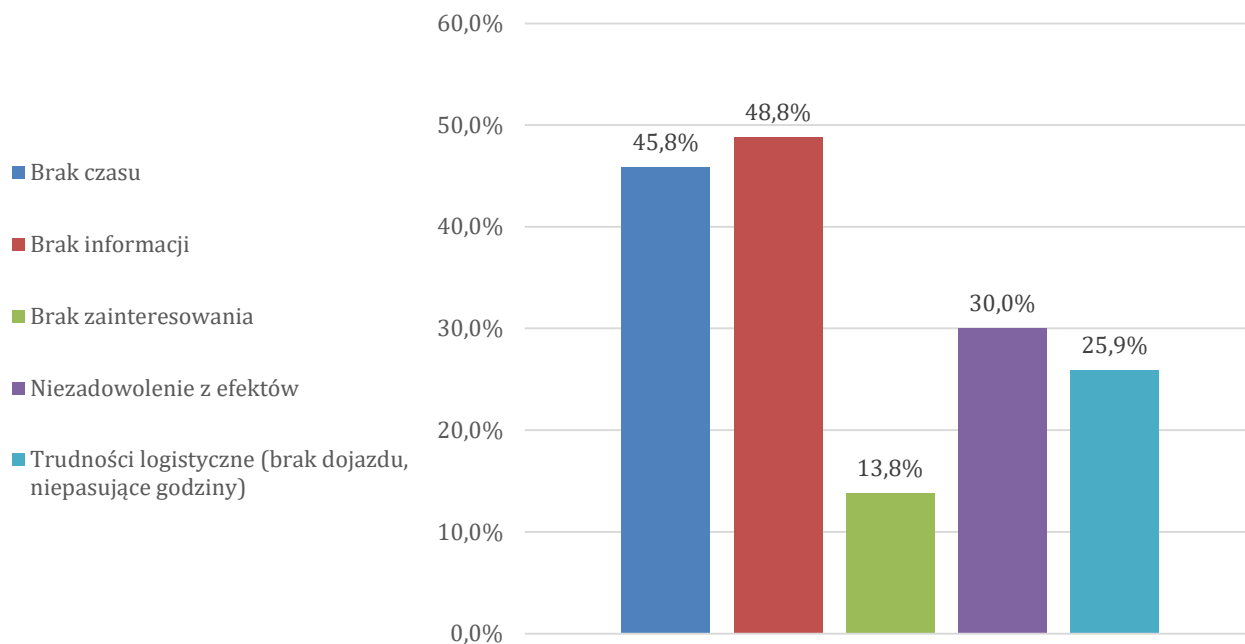
Odpowiedzi wskazują, że preferowane są różnorodne źródła informacji, zarówno w formie drukowanej, jak i cyfrowej.

4) Zidentyfikowane bariery w prowadzeniu działań partycypacyjnych w mieście

Aby zidentyfikować bariery w prowadzeniu działań partycypacyjnych, w listopadzie 2023r. przeprowadzone zostały trzy wywiady grupowe, których uczestnikami byli przedstawiciele instytucji miejskich, które najczęściej inicjują działania partycypacyjne w Cieszynie, obejmujące Wydział Strategii i Rozwoju Miasta, Wydział Kultury i Promocji Miasta oraz Zamek Cieszyn. Bariery, które były wymieniane przez uczestników, są następujące:

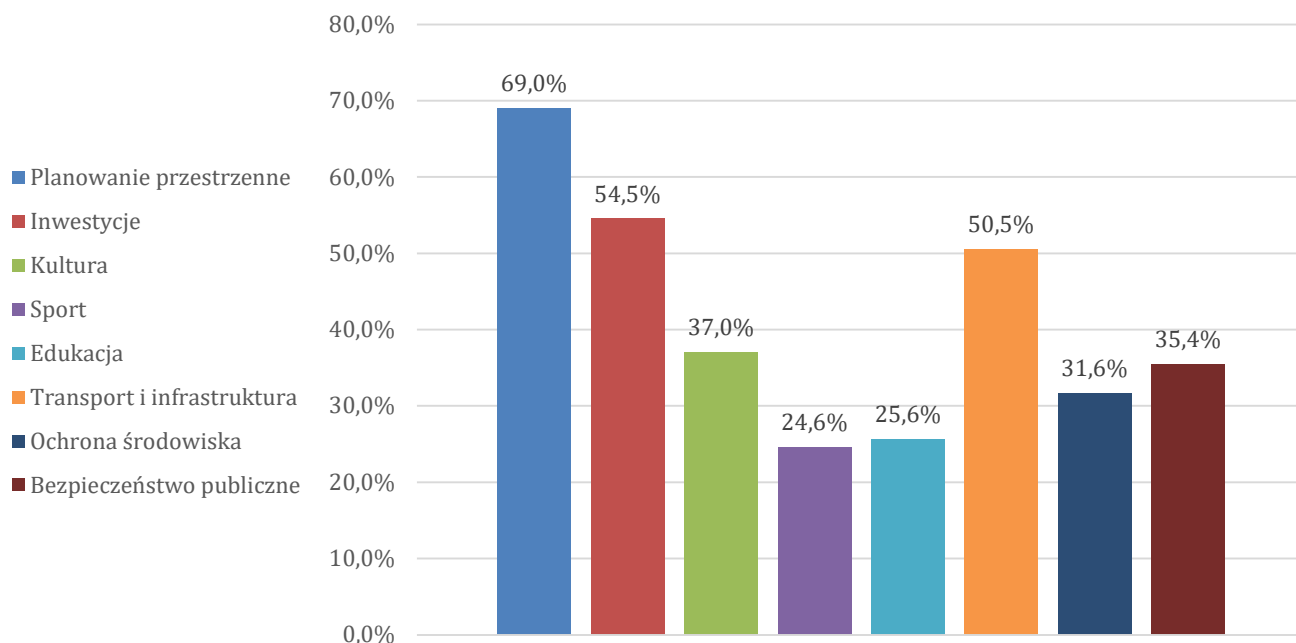
- jednostronna komunikacja pomiędzy Miastem a mieszkańcami, co może powodować, że mieszkańcy nie mają poczucia realnego wpływu na politykę miejską;
- niewystarczająca informacja zwrotna ze strony urzędu o wynikach konsultacji i przełożeniu się ich na decyzje, co może zniechęcać mieszkańców do udziału w kolejnych konsultacjach;
- zbyt późne komunikowanie o wdrożeniu konsultacji społecznych, co może utrudniać mieszkańcom zaangażowanie się w temat;
- brak przewodnika dla całego procesu komunikacyjnego, który byłby dostosowany do potrzeb;
- trudność angażowania osób, które mają negatywne doświadczenia z dotychczasowego uczestnictwa w spotkaniach partycypacyjnych;
- brak poczucia wpływu na decyzje władz, pojawiający się u uczestników konsultacji;
- podział mieszkańców na stela/nie stela;
- mało skuteczne formy i kanały docierania z informacją do mieszkańców;
- mała elastyczność dotychczas stosowanych form partycypacji;
- zbyt późne „wychodzenie” do mieszkańców z wyjaśnieniem tematów poddawanych konsultacjom;

Z przywołanych wcześniej badań przeprowadzonych w formie ankiety internetowej wynika, że mieszkańcy identyfikują bariery w następujący sposób (można było wskazać więcej niż jedną odpowiedź):

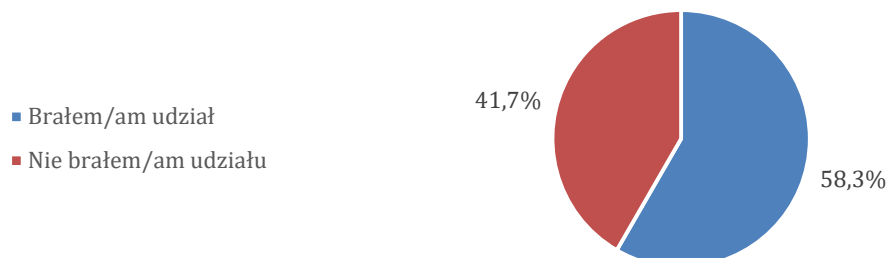
5) Obszary budzące zainteresowanie mieszkańców/organizacji społecznych

Na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców można także wskazać te obszary, w które z ich punktu widzenia, mieszkańcy powinni być bardziej zaangażowani (można było wskazać więcej niż jedną odpowiedź):

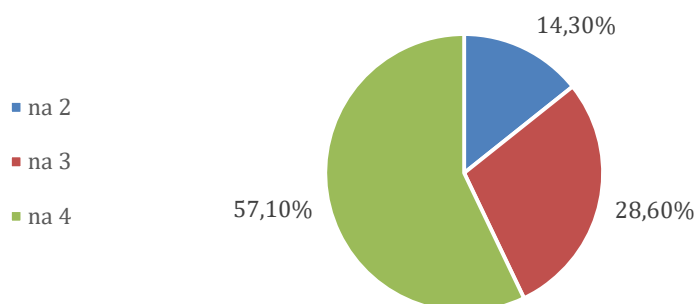
Po zakończeniu prac nad dokumentem został on poddany konsultacjom społecznym. Konsultacje odbyły się m.in. w formie otwartego spotkania, podczas którego zastosowane zostało narzędzie pn. world cafe. Podczas spotkania, w którym udział wzięło kilkanaście osób, przeprowadzona została ankieta, której celem było zebranie opinii na temat samego dokumentu, ale także na temat nowej formuły konsultacji. Wypełnionych zostało 12 ankiet.

Spośród uczestników tego badania 58,3% badanych potwierdziło, że wiosną brało udział w badaniach przeprowadzonych przez Urząd Miejski Cieszynie na potrzeby opracowania dokumentu.

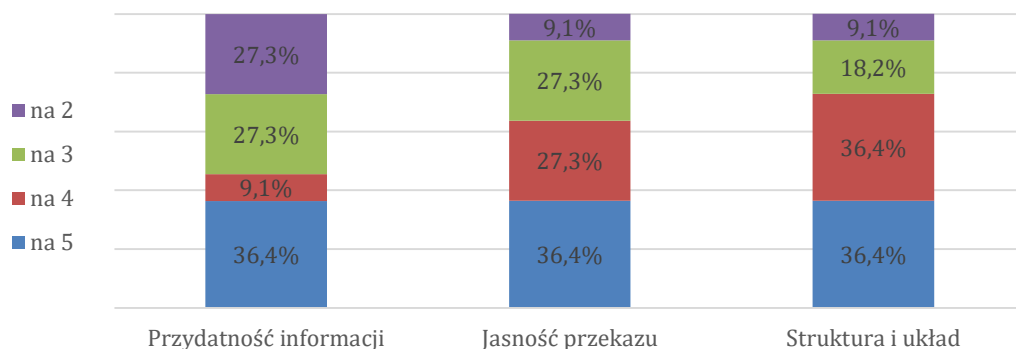
Spośród osób biorących wówczas udział w badaniach ocena satysfakcji z procesów partycypacyjnych w Cieszynie przedstawiała się następująco:

Ocena satysfakcji z dotychczasowych działań partycypacyjnych w skali 1-5, gdzie 1 oznacza bardzo nisko, a 5 oznacza bardzo wysoko

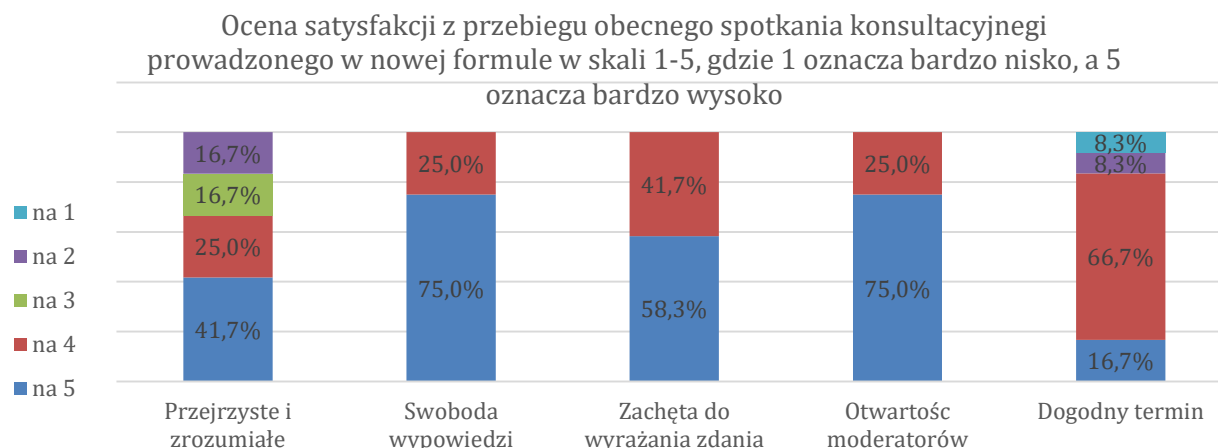
Uczestnicy spotkania, zapytani o swoją ocenę projektu Modelu partycypacji obywatelskiej w Cieszynie odpowiedzieli następująco:

Jak oceniasz...

Wskaźnik oceny konsultowanego dokumentu wynosi 3,81.

Uczestnicy zapytani zostali także o poziom zadowolenia ze spotkania konsultacyjnego w formule world cafe. Odpowiedzi kształtują się następująco:

Wskaźnik oceny satysfakcji z przebiegu spotkania konsultacyjnego wynosi 4,3.

Ogólny wskaźnik z przeprowadzonego badania wynosi 4,05 przy wartości zakładanej 5.

5. Analiza SWOT

Analiza SWOT, w kontekście partycypacji obywatelskiej, stanowi kluczowy krok w ocenie i doskonaleniu procesów angażowania obywateli w życie publiczne. Celem analizy jest zidentyfikowanie mocnych i słabych stron obecnych działań, a także określenie szans i zagrożeń, które mogą wpływać na przyszłość uczestnictwa obywateli w procesach decyzyjnych. Dzięki temu możliwe jest lepsze zrozumienie mechanizmów partycypacji, które wspierają zaangażowanie społeczne, poprawiają jakość konsultacji oraz budują zaufanie między interesariuszami a władzami lokalnymi.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> Wieloletnie doświadczenie w realizacji Budżetu Obywatelskiego. Liczba rad i zespołów reprezentujących interesy wielu grup interesu. Aktywny i zaangażowany pracownik ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi. Aktywne grupy nieformalne - duże zaangażowanie w realizację projektów w ramach inicjatywy lokalnej. Otwartość na wchodzenie w nowe projekty z zakresu partycypacji na wczesnym etapie, np. w zakresie planowania przestrzennego, ustalania programu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Przeszkolony i doświadczony w zakresie partycypacji zespół pracowników Urzędu Miejskiego i miejskich jednostek. 	<ul style="list-style-type: none"> Ograniczanie się zwykle do wymogów formalnych w konsultacjach społecznych (wersja minimum). Rzadkie stosowanie niestandardowego podejścia do konsultacji społecznych. Nieskuteczne akcje promujące konsultacje społeczne (mało kanałów komunikacji) - niska aktywność mieszkańców. Opór/brak motywacji części urzędników do podejmowania dodatkowej aktywności poza urzędowymi godzinami pracy. Uprzednio źle zaplanowane/przeprowadzone konsultacje nieprzynoszące zamierzonych korzyści. Uprzednio przeprowadzane konsultacje nieinteresujące mieszkańców. Zbyt późne ogłaszanie konsultacji społecznych. Zbyt krótki okres trwania konsultacji.

<ul style="list-style-type: none"> • Duża liczba organizacji pozarządowych skupiających aktywnych mieszkańców. • Aktywna Młodzieżowa Rada Miejska Cieszyna. • Aktywna Cieszyńska Rada Seniorów. • Otwartość władz miasta na rozmowy i dyskusje z mieszkańcami - realizacja projektu pn. Plan Rozwoju Lokalnego. • Duża liczba konsultacji społecznych przeprowadzanych z mieszkańcami i z organizacjami pozarządowymi. • Duże zainteresowanie mieszkańców „Wiadomościami Ratuszowymi” pozwalające dotrzeć z informacjami o konsultacjach. • Otwartość władz Cieszyna na współzrządzenie miastem przez mieszkańców. • Powiększające się grono aktywnych mieszkańców z narzędziami do wspierania konsultacji - uczestnictwo 45 mieszkańców miasta i działaczy lokalnych angażujących się z jego sprawy w Szkole Liderów Miasta Cieszyna. • Prace nad stworzeniem i wdrożeniem modelu partycypacji w Cieszynie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Skomplikowana lub niezrozumiała procedura składania uwag. • Czynniki organizacyjne: termin niedostosowany do możliwości uczestników, niedostępne miejsce. • Prowadzenie konsultacji na zbyt późnym etapie. • Brak wpływu konsultacji na realne decyzje lub przebieg inwestycji/polityki. • Zapraszanie do konsultacji tych samych uczestników lub ograniczenie konsultacji do małego grona osób. • Brak udogodnień dla uczestników konsultacji o specjalnych potrzebach (osób z niepełnosprawnościami, niekorzystających z internetu itp.) • Brak zaufania urzędników do mieszkańców. • Brak kompleksowo sporządzone ewaluacji dotychczas przeprowadzanych procesów konsultacyjnych. • Zbyt duża liczba konsultacji społecznych powodujących zmęczenie i zniechęcenie obywateli prowadząca do zmniejszenia zaangażowania w przyszłości. • Negatywne doświadczenia mieszkańców z poprzednich spotkań partycypacyjnych zniechęcające ich do udziału w kolejnych konsultacjach. • Nadmierne skupianie się na formalnych dokumentach i procedurach, co może sprawiać, że partycypacja stanie się bardziej biurokratyczna i mniej dostępna dla przeciętnego obywatela, co zmniejszy jej efektywność i inkluzywność. • Przekonanie przedstawicieli administracji publicznej, że partycypacja przeszkadza w sprawnym zarządzaniu i wydłuża procesy decyzyjne. • Dodatkowe koszty, w tym koszty osobowe, jakie generuje partycypacyjne zarządzanie. • Brak przestrzeni na deliberację i stworzenie atmosfery rozmowy o dobru wspólnym a nie tylko o indywidualnych potrzebach.
---	---

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany w prawodawstwie obligujące władze do przeprowadzania konsultacji społecznych w coraz większym zakresie obszarów. • Coraz większa świadomość obywateli w kwestii 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększone zaangażowanie uczestników partycypacji w analizę, poznawanie i ocenę rozmaitych dokumentów, norm, zasad tworzonych przez urząd miejski (Wiele dokumentów urzędowych, norm i zasad wymaga specjalistycznej wiedzy prawniczej,

<p>przystępujących im praw.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrastające zainteresowanie ochroną środowiska i klimatu wzmagające aktywność mieszkańców w tych obszarach i chęć wpływu na decyzje władz. • Zmiany prawne obligujące włączanie w procesy decyzyjne grup o szczególnych potrzebach. • Nowe rozwiązania technologiczne ułatwiające komunikację, zbieranie opinii, agregowanie danych itp., w tym narzędzi bezpłatnych. • Coraz częstszy wymóg partycypacyjnego angażowania społeczności w wypracowywaniu rozwiązań W projektach współfinansowanych ze środków EU/EOG. • Wzrost znaczenia technik deliberacyjnych w konsultacjach społecznych - możliwość wprowadzenia elementów deliberacji do miejskich procesów. Pozyskiwanie inspiracji, wiedzy i zasobów w obszarze innowacji w demokracji. • Coraz szersza dyskusja nt. partycypacji - wiele dostępnych źródeł pozyskiwania informacji, gotowych rozwiązań, materiałów i inspirujących dobrych przykładów z innych miast. • Możliwość zmieniania miasta/gminy pod kątem realnych potrzeb mieszkańców. 	<p>administracyjnej lub technicznej. Obywatele mogą nie mieć odpowiedniego przygotowania lub czasu, by dokładnie zrozumieć i ocenić te dokumenty, co może prowadzić do błędnej interpretacji lub frustracji).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększone zainteresowanie mieszkańców udziałem w konsultacjach, prowadzące do generowania większej ilości różnych opinii, co może prowadzić do trudności w osiągnięciu konsensusu. Mogą pojawić się konflikty interesów, które utrudnią podejmowanie decyzji. • Dominowanie dyskusji przez bardziej aktywne grupy (z większym dostępem do wiedzy i zasobów), które mogą zdominować dyskusję, co może marginalizować mniej doświadczonych uczestników. To może prowadzić do nierówności w procesie partycypacyjnym i koncentracji na indywidualnych potrzebach. • Niskie zainteresowanie mieszkańców udziałem w konsultacjach społecznych. • Niskie zaufanie mieszkańców do władz i administracji samorządowej. • Brak czasu mieszkańców na aktywność społeczną. • Brak rzetelnej wiedzy mieszkańców na temat partycypacji, w tym narzędzi stosowanych w konsultacjach, procesów partycypacyjnych i zasad ich realizacji. • Brak rzetelnej wiedzy merytorycznej uczestników konsultacji społecznych w tematach będących przedmiotem konsultacji. • Rozczarowanie brakiem uznania wskazanych rozwiązań zniechęcające mieszkańców do udziału w kolejnych spotkaniach konsultacyjnych. • Obawy mieszkańców przed sankcjami za niepopularne opinie. • Widoczna działalność niedużej liczby organizacji pozarządowych. • Wzajemna nieufność sektora społecznego i publicznego - postrzeganie liderów/społeczników jako potencjalnych konkurentów. • Brak widocznej współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi. • Użycie konsultacji do politycznej gry. • Brak odpowiedzialności za treści zamieszczone w mediach społecznościowych.
---	---

6. Wizja partycypacji obywatelskiej w mieście

Cieszyn to dynamicznie rozwijające się miasto, w którym mieszkańcy aktywnie kształtują politykę lokalną, budując zaufanie i wzmacniając więź między sobą. Kluczowa w tej wizji jest partycypacja obywatelska, będąca fundamentem demokracji lokalnej, poprzez umożliwianie mieszkańcom i innym uczestnikom korzystającym z zasobów miejskich, bezpośredniego uczestnictwa w zarządzaniu sprawami publicznymi i współtworzeniu przyszłości swojej społeczności.

1) Kluczowe elementy wizji:

1. Aktywne uczestnictwo:

- Mieszkańcy i pozostali interesariusze mają regularne i realne możliwości udziału w konsultacjach społecznych, debatach i podejmowaniu decyzji dotyczących lokalnej polityki.
- Promowanie różnych form zaangażowania obywateli, od tradycyjnych spotkań po nowoczesne platformy online.

2. Wzmacnianie zaufania:

- Przejrzystość działań samorządu oraz łatwy dostęp do informacji publicznych.
- Budowanie otwartego i autentycznego dialogu pomiędzy obywatelami a władzami lokalnymi.

3. Rozwój demokracji lokalnej:

- Dążenie do bardziej zrównoważonego i efektywnego rozwoju lokalnego poprzez współpracę i wspólne podejmowanie decyzji.
- Wspieranie inicjatyw obywatelskich oraz partnerstw z organizacjami pozarządowymi, podmiotami gospodarczymi i przedstawicielami środowisk opiniotwórczych.

4. Odpowiedzialność obywatelska:

- Zwiększanie poczucia odpowiedzialności obywateli za kształtowanie swojej społeczności.
- Promowanie postaw obywatelskich i edukacja w zakresie udziału w życiu publicznym.

5. Zintegrowanie społeczności lokalnej:

- Tworzenie silnych, zintegrowanych sieci relacji pomiędzy władzami lokalnymi, mieszkańcami i innymi interesariuszami.
- Wzmacnianie więzi społecznych i wspieranie współpracy na poziomie lokalnym.

2) Realizacja wizji

1. Platformy konsultacyjne:

- Stworzenie i rozwój platform konsultacyjnych, które umożliwiają obywatelom wyrażanie opinii, dzielenie się pomysłami i współdecydowanie o sprawach publicznych.
- Regularne organizowanie spotkań i debat publicznych z udziałem różnych grup społecznych.

2. Transparentność i komunikacja:

- Przejrzystość tworzonych norm, stosowanych procedur, możliwych do weryfikacji, czytelne i zrozumiałe formułowanie informacji przystępnych dla każdego zainteresowanego, pozwalających na ich przetworzenie i porównanie bez specjalistycznej wiedzy.
- Wprowadzenie systemu otwartej komunikacji, umożliwiającego bieżący dialog z obywatelami.

3. Edukacja i informacja:

- Inicjowanie programów edukacyjnych i kampanii informacyjnych na temat partycypacji obywatelskiej i jej znaczenia.

- Promowanie sukcesów i dobrych praktyk w zakresie zaangażowania obywatelskiego.

4. Wsparcie dla inicjatyw obywatelskich:

- Zapewnienie wsparcia dla lokalnych inicjatyw obywatelskich.
- Tworzenie przestrzeni do współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy różnymi grupami społecznymi.

5. Monitorowanie i ocena:

- Regularne monitorowanie i ocena działań partycypacyjnych, aby zapewnić ich skuteczność i odpowiadać na potrzeby mieszkańców.
- Wykorzystywanie informacji zwrotnej od obywateli do ciągłego doskonalenia procesów partycypacyjnych.

Dzięki aktywnemu udziałowi obywateli, społeczność Cieszyna będzie dynamicznie się rozwijać, stając się wzorem współpracy i zaangażowania dla innych. A kiedy partycypacja obywatelska stanie się integralną częścią zarządzania samorządowego, to demokracja, zaufanie i odpowiedzialność obywatelska będą stale promowanymi wartościami.

Niniejszy dokument, podobnie jak zjawisko partycypacji, ma charakter dynamiczny i będzie aktualizowany okresowo, stosownie do doświadczeń zdobywanych przez uczestników procesów partycypacyjnych w Cieszynie.

7. Kierunki działań podejmowane w celu poprawy jakości procesów partycypacyjnych

1) Przyjęte standardy procesu partycypacji

a. Tematy, które mogą podlegać konsultacjom

Konsultacje społeczne mogą być przeprowadzane w sprawach ważnych dla jednostki samorządu terytorialnego oraz dla mieszkańców, w oparciu o zapisy aktualnie obowiązujących w Cieszynie uchwał dotyczących zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Cieszyna oraz z organizacjami pozarządowymi, a także w wypadkach dopuszczonych ustawą. Zakres takich spraw powinien mieścić się w ramach zadań własnych gminy lub dotyczyć bezpośrednio jej funkcjonowania. Można wyróżnić samorządowe konsultacje społeczne, przeprowadzane obowiązkowo z mocy ustawy albo fakultatywnie w oparciu o prawo miejscowe.

Konsultacjom w Cieszynie mogą podlegać w szczególności:

- budżety obywatelskie,
- planowanie i zagospodarowanie przestrzenne,
- planowane inwestycje w przestrzeni publicznej,
- rozwiązania przestrzenne i funkcjonalne dla danego miejsca,
- utworzenie przez radę gminy jednostki pomocniczej (np. dzielnicy) i ustalenie statutu tej jednostki,
- łączenie, dzielenie lub zniesienie gminy i ustalanie jej granic,
- projekty aktów prawa miejscowego,
- polityki, programy i strategie w dziedzinach obejmujących zadania własne gminy,
- zarządzanie zieleni miejskiej,
- system komunikacji publicznej,
- proces planowania rozwoju i modernizacji dróg miejskich.

Przedstawiciele organizacji pozarządowych powoływani są w skład GRDPP, Cieszyńskiej Rady Sportu, CRS, z którymi, na dotychczas wypracowanych zasadach, konsultowane będą tematy leżące w zakresie ich działalności. Przedstawiciele cieszyńskiej młodzieży, wybierani w demokratycznych do Młodzieżowej Rady Miejskiej Cieszyna, na dotychczasowych zasadach będą zabierali głos w sprawach dotyczących młodzieży.

b. Interesariusze

W procesie partycypacji interesariuszami są m.in.:

- mieszkańcy,
- przedsiębiorcy,
- turyści,
- organizacje pozarządowe,
- podmioty zewnętrzne, np. pracownicy lokalnych firm, uczniowie lokalnych szkół, partnerzy biznesowi lokalnych firm, uczestnicy wydarzeń kulturalnych, itp.
- jednostki i instytucje.

Interesariusze zostali szczegółowo zmapowani w załączniku nr 1.

Aktywny udział interesariuszy pozwoli uwzględnić ich realne potrzeby, co przedłoży się na efektywne zarządzanie miastem. Interesariuszy mogą zyskać na wprowadzeniu zasad konsultacji poprzez m.in.:

- a) **Lepsze dostosowanie decyzji do potrzeb interesariuszy**, którzy otrzymują realny wpływ na decyzje dotyczące infrastruktury, przestrzeni publicznych, transportu czy usług miejskich. Dzięki temu miasto lepiej odpowiada na potrzeby lokalnych społeczności.
- b) **Lepsze gospodarowanie zasobami publicznymi** - mając wpływ na decyzje budżetowe (np. w ramach budżetu obywatelskiego), mieszkańcy mogą decydować, które projekty są dla nich najważniejsze i przynoszą największe korzyści.
- c) **Wzmocnienie dialogu między mieszkańcami a władzami** - uczestnicząc w konsultacjach społecznych, interesariusze mają bezpośredni kontakt z decydentami, co umożliwia lepsze zrozumienie wzajemnych potrzeb i ograniczeń.
- d) **Lepsze zrozumienie decyzji publicznych** – udział w procesie decyzyjnym ułatwia zrozumienie i akceptowanie zmian otoczenia.
- e) **Kreatywne i innowacyjne rozwiązania** – udział w działaniach partycypacyjnych pozwala na wnoszenie nowych pomysłów, co sprzyja wprowadzaniu innowacji.

c. Wartości, na których będą opierały się procesy partycypacji w Cieszynie

Otwartość - rozumiana jako tolerancja i akceptacja, wzajemne słuchanie się, nieodmawianie nikomu możliwości wyrażania opinii czy złożenia własnego wniosku, a także obiektywne, rzetelne i bezstronne rozpatrywanie zgłaszanych uwag i wniosków oraz powstrzymywanie się od krytykanctwa na rzecz merytorycznej dyskusji.

Równość - równe traktowanie wszystkich uczestników procesu bez względu na ich wiek, płeć, status społeczno-ekonomiczny, pochodzenie etniczne czy inne czynniki.

Dostępność - umożliwienie wszystkim osobom, niezależnie od ich niepełnosprawności, wieku czy innych barier, pełnego i równoprawnego udziału w debatach, konsultacjach i podejmowaniu decyzji dotyczących spraw publicznych.

Różnorodność - zapewnienie różnych metod oraz stopni partycypacji takich jak informowanie, konsultacje i współdecydowanie. Budowanie partycypacji będzie opierało się zarówno o tradycyjne jak i nowoczesne narzędzia, wykorzystujące technologię, aby rozszerzyć zasięg i ułatwić udział większej liczby osób, a także aby proces był bardziej interaktywny i angażujący.

Przewidywalność i koordynacja - do procesu partycypacyjnego będziemy przystępowali posiadając precyzyjny plan oraz harmonogram całości procesu partycypacji, aby możliwe było odnoszenie się do niego na każdym etapie

działania. Każdy proces partycypacyjny będzie także posiadał wyznaczonego koordynatora odpowiedzialnego za jego prawidłowy przebieg.

Transparentność oraz responsywność - uczestnicy partycypacji będą informowani o celu partycypacji w sposób jasny i czytelny, a przekazywane informacje o planowanych oraz realizowanych działaniach będą przejrzyste i zrozumiałe, wykorzystujące adekwatne kanały komunikacji. Informacje o wszystkich konsultacjach społecznych będą łatwo dostępne w jednym miejscu. Uczestnicy procesu partycypacyjnego będą informowani o powodach wprowadzanych zmian, ich kosztach, bieżącym przebiegu prac, spodziewanych skutkach oraz osiągniętych wynikach, wprowadzonych zmianach, a także będą włączani w proces ewaluacji.

Ewaluacja - procesy partycypacyjne będą regularnie monitorowane i oceniane pod kątem ich efektywności, wpływu na społeczność oraz możliwości dalszego doskonalenia.

Poszanowanie godności - procesy partycypacyjne będą prowadzone w sposób kulturalny, z poszanowaniem godności interesariuszy, w myśl zasady "traktuj innych tak, jak sam/sama chciałbyś/chciałabyś być traktowany/a"

Unikanie pozorności - procesy będą prowadzone z rzeczywistym przekonaniem o celowości współpracy, w kwestiach istotnych, wymagających współdziałania, gdyż pozorności działań jedynie osłabiają wzajemne zaufanie uczestników procesu i chęć współzarządzania miastem.

d. Przyjęte formy i techniki partycypacji

Ważne jest rozróżnienie, czym jest polityka informacyjna, a czym są konsultacje i współdecydowanie. W zależności od tego formy i techniki partycypacji będą różne:

Informowanie:

- BIP,
- transmisja sesji rady,
- informacje udzielane na podstawie zapisów ustawy o dostępie do informacji publicznej,
- publikator miejski „Wiadomości Ratuszowe”,
- strona internetowa Urzędu Miejskiego,
- spotkania z mieszkańcami online,
- Raport o stanie gminy,
- komunikatory elektroniczne jak poczta elektroniczna, newsletter,

Będziemy dokładali wszelkich starań, aby w komunikacji z interesariuszami były stosowane standardy prostego języka, przestrzegane standardy udostępnienia otwartych danych czy przeszukiwalnych plików w BIP. Skróty opisów konsultacji dokonywane będą w języku niespecjalistycznym. Działania te mają za zadanie zminimalizowanie barier komunikacyjnych i informacyjnych, co sprzyja włączającemu, demokratycznemu procesowi decyzyjnemu.

Konsultacje:

Konsultacje społeczne - najpowszechniejsza i najbardziej intuicyjna metoda partycypacji obywatelskiej polegająca na dyskusji nt. konkretnego zagadnienia i oceny proponowanych przez ekspertów rozwiązań. Zasady i tryb przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami gminy określa uchwała rady gminy.

W celu zwiększenia dostępności i zrozumiałości procesów konsultacyjnych oraz partycypacyjnych, wprowadzamy zasadę, że spotkania konsultacyjne będą się rozpoczynały od części edukacyjnej, adekwatnej do stosowanego narzędzia. Dzięki temu każdy interesariusz, niezależnie od swojego poziomu wiedzy czy umiejętności, będzie mógł aktywnie i świadomie uczestniczyć w procesie, którymi mogą być np.:

Wywiady indywidualne i grupowe - najprostszy i często najskuteczniejszy (jeśli dobrze prowadzone) sposób zaproszenia do zaangażowania i partycypacji.

Rady (np. gminna rada działalności pożytku publicznego, rada seniorów, rada sportu, itp.) – ciała doradcze służące jako platforma dialogu między administracją publiczną a różnymi grupami mieszkańców (np. organizacjami pozarządowymi, seniorami, młodzieżą, środowiskami sportowymi, itp.). Funkcjonowanie rad umożliwia

konsultacje już na etapie tworzenia polityk oraz podejmowanie na wczesnym etapie działań uwzględniających potrzeby różnych grup.

Spacer badawczy - badanie przestrzeni, mapowanie konkretnych miejsc i elementów wymagających interwencji, badanie odczuć, potrzeb badanych osób na temat różnych aspektów przestrzeni.

Ankieta internetowa – narzędzie pozwalające na zebranie bardziej szczegółowych informacji na temat potrzeb i opinii mieszkańców.

Formularz uwag i opinii – narzędzie konsultacji projektów uchwał Rady Miejskiej oraz innych miejskich dokumentów strategicznych.

Geoankieta - forma konsultacji społecznych on-line, odbywających się podczas procesu planowania przestrzennego. Przeznaczona do działań związanych z partycypacyjną zmianą/projektowaniem przestrzeni lub transportu, rewitalizacją, budżetem obywatelskim, bądź zarządzaniem zielenią miejską. Służy poznaniu opinii tzw. „cichej większości”, czyli osób mniej zaangażowanych, lecz zainteresowanych realizowanym projektem urbanistycznym.

Zespół roboczy (grupa robocza) - złożony z przedstawicieli różnych interesariuszy, który podczas kilku spotkań wypracowuje rozwiązania konkretnych problemów, dokumenty lub rekomendacje.

NaprawyTo.pl - platforma do bezpośredniego zgłaszania przez mieszkańców problemów i usterek obecnych w przestrzeni publicznej.

Punkt konsultacyjny – narzędzie pozwalające na zebranie opinii bezpośrednio w przestrzeni publicznej, będącej przedmiotem dyskusji. Podczas funkcjonowania punktu konsultacyjnego w punkcie dostępne są niezbędne dokumenty, mapy lub makiety oraz osoby kompetentne do udzielenia wyjaśnień. Punkt może być mobilny. Jest to narzędzie, które zapewnia „wyjście konsultacji” z urzędu i „wejście” w obszar, który np. podlega planowaniu przestrzennemu.

Sondaż uliczny - bezpośrednia rozmowa ankietera z osobą badaną przy użyciu kwestionariusza zawierającego listę kilku ogólnych pytań dotyczących określonego problemu. Pozwala na wychwycenie wątków wymagających głębszego rozpoznania i zebranie preferencji.

Wywiad kwestionariuszowy (od drzwi do drzwi) – narzędzie pozwalające na zebranie szczegółowych danych i opinii dotyczących konkretnej kwestii. Polega na bezpośredniej interakcji między badaczem a badanym – rozmowie na podstawie przygotowanego kwestionariusza lub dyspozycji do wywiadu.

Otwarta przestrzeń (ang. Open space) - specyficzna metoda organizacji spotkań i konferencji. Jest ona niezwykle elastyczna pod każdym względem. Może dotyczyć grup od kilkunastu do nawet 2 tys. osób. Spotkania organizowane są wokół jakiegoś wiodącego tematu, ale jest to jedyna kwestia, która jest ustalana przed spotkaniem. Reszta zależy od uczestników. Na zakończenie każda z grup przygotowuje zwarty raport opisujący wyniki jej pracy tak, aby był on dostępny dla osób spoza grupy.

Planowanie partycypacyjne/Warsztaty Charette - to intensywne, kilkudniowe sesje z zaangażowanymi interesariuszami, które mają na celu wypracowanie i przedstawienie wspólnej koncepcji, wykorzystywane do działań związanych ze zmianą/projektowaniem przestrzeni, np.: rewitalizacją, projektowaniem przestrzeni lub budynków publicznych, tworzeniem planów zagospodarowania przestrzennego.

World cafe - jednoczesna rozmowa o kilku aspektach danego zagadnienia przez uczestników podzielonych na grupy (przypisanych danemu stolikowi). Poprzez zmianę grupy uczestnicy poznają i omawiają wszystkie tematy.

Spotkanie otwarte - podstawowa forma, którą przybierają konsultacje społeczne, zawierające elementy dyskusji twarzą-w-twarz. Nie należy jednak mylić jej ze spotkaniem informacyjnym, organizowanym głównie w celu poinformowania mieszkańców o prowadzonych lub planowanych działaniach. Spotkania otwarte prowadzi się na etapie: diagnozy, zasięgnięcia opinii czy informacji zwrotnej.

Warsztaty przyszłościowe - metoda prowadzenia dyskusji podczas spotkania. Polega na dialogu między zróżnicowanymi grupami (mieszkańcami, lokalnymi władzami, przedsiębiorcami itd.) w celu stworzenia wspólnej wizji danego obszaru. Zakłada 4 podstawowe fazy: przygotowania, krytyki, utopii i realizacji, czyli wymyślenia konkretnych rozwiązań.

Udział mieszkańców w obradach komisji Rady Miejskiej – narzędzie zakładające czynny udział mieszkańców w obradach Komisji Rady Miejskiej Cieszyna, w tym zabierania głosu w sprawach będących przedmiotem posiedzenia.

Współdecydowanie (w schemacie określone jako działania partycypacyjne):

Powierzenie i zlecenie zadań publicznych – czyli oddawanie realizacji części zadań publicznych społeczności reprezentowanej przez organizacje pozarządowe w ramach zasady pomocniczości.

Budżet obywatelski - mieszkańcy w bezpośrednim głosowaniu decydują corocznie o części wydatków budżetu gminy. Zadania wybrane w ramach budżetu obywatelskiego zostaną uwzględnione w uchwale budżetowej gminy.

Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza - grupa mieszkańców gminy, posiadających czynne prawa wyborcze do organu stanowiącego, może wystąpić z obywatelską inicjatywą uchwałodawczą. Projekt uchwały zgłoszony w ramach obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej staje się przedmiotem obrad rady gminy.

Inicjatywa lokalna - mieszkańcy jednostki samorządu terytorialnego bezpośrednio, bądź za pośrednictwem organizacji pozarządowych, mogą złożyć wniosek o realizację zadania publicznego do jednostki samorządu terytorialnego, na terenie której mają miejsce zamieszkania lub siedzibę.

Referendum lokalne - mieszkańcy jednostki samorządu terytorialnego jako członkowie wspólnoty samorządowej wyrażają w drodze głosowania swoją wolę w zakresie dotyczącym spraw społecznych, gospodarczych lub kulturowych więzi łączących tę wspólnotę, zgodnie z ustawą o referendum lokalnym.

Panel obywatelski - technika ta polega na zasięgnięciu przez administrację publiczną opinii dużej (na ogół kilkudziesięciosobowej), możliwie reprezentatywnej (losowanej) grupy mieszkańców danego terytorium lub użytkowników określonych usług publicznych. Osoby wylosowane do udziału w panelu powinny odzwierciedlać przekrój danej społeczności w zakresie wieku, płci, wykształcenia i miejsca zamieszkania. Te same osoby pozostają w panelu przez cały okres jego pracy (zazwyczaj jest to kilka następujących po sobie weekendów). Celem panelu obywatelskiego jest wspólne wypracowanie konkretnych rekomendacji dla administracji publicznej w zadanym z góry temacie, np. walki ze smogiem albo adaptacji do zmian klimatu.

Sąd obywatelski/narada obywatelska to technika wymagająca pracy niewielkiej grupy obywateli nie będących ani ekspertami, ani osobami bezpośrednio zaangażowanymi w konkretną sprawę, którą rozpatrują. Pracują oni na zasadach zbliżonych do tych, które obowiązują w przypadku pracy ławników sądowych – rozpatrują sprawę i wydają „werdykt”. Jurorzy (sędziowie) uzyskują materiały opisujące różne sposoby rozwiązania danego zagadnienia, mogą też wysłuchiwać stron i świadków. Skład nie musi dążyć do formalnego konsensusu, ale w sposób naturalny może dochodzić do ścierania się (a często zbliżania) poglądów. Proces taki na ogół trwa 2-4 dni. Na początku jurorzy zapoznają się z materiałami oraz wysłuchują stron, później natomiast pracują nad sformułowaniem rekomendacji.

Uszczegółowienie wybranych technik partycypacji znajduje się w załączniku nr 3 (Narzędzia partycypacji - zbiór)

2) Możliwe kierunki działania

W oparciu o dotychczasowe doświadczenia, opracowaną analizę SWOT oraz wyniki przeprowadzonych badań ankietowych i wywiadów, zostały określone możliwe kierunki działania, mogące przyczynić się do poprawy jakości komunikacji pomiędzy władzami Cieszyna a interesariuszami. Wybór konkretnych rozwiązań powinien być poprzedzony analizą możliwości finansowych, dostępnych zasobów oraz oceną efektów ich zastosowania.

Podejmowane kroki powinny zmierzać do długofalowej poprawy jakości komunikacji oraz zwiększenia zaangażowania mieszkańców w procesy partycypacyjne. Działaniami tymi mogą być:

- Szkolenia urzędników w zakresie stosowania przyjętych standardów.
- Opracowanie harmonogramu szkolenia pracowników urzędu miejskiego.
- Jeden adres email i wspólny portal (strona internetowa) dla wszystkich konsultacji społecznych prowadzonych w Cieszynie.
- Udostępnienie elektronicznej wersji Modelu, z załącznikami, w wersji edytowalnej oraz aktywnymi linkami.
- Opracowanie standardów wizualnych, jednolitych dla wszystkich konsultacji społecznych w Cieszynie (np. hasło CIESZYN KONSULTUJE) i konsekwentne stosowanie ich na wszystkich materiałach i narzędziach służących konsultacjom.
- W oparciu o przeprowadzone analizy rozważenie odejścia od konsultowania tematów, które nie budzą zainteresowania mieszkańców (dotyczy konsultacji fakultatywnych).
- Stworzenie całorocznego harmonogramu konsultacji dla mieszkańców.
- Powołanie zespołu spośród urzędników i pracowników jednostek podległych (np. 3 lub 5 osobowego), który będzie miał cztery podstawowe zadania: **1/** wsparcie merytoryczne dla wydziałów/jednostek podejmujących procesy partycypacyjne - członkowie zespołu powinni na bieżąco się doszkalać; **2/** prowadzenie rocznego planu konsultacji planowanych w urzędzie i jednostkach podległych, co pozwoli na odpowiednio wczesne rozpoczęcie przygotowań do procesu konsultacji, szczególnie do komunikowania ich mieszkańcom; **3/** monitorowanie realizacji założeń Modelu; **4/** Ewaluacja modelu.
- Szkolenie istniejących w Cieszynie organizacji i osób, do pełnienia funkcji wspierających przy konsultacjach np. moderatorów.
- Przeprowadzanie konsultacji społecznych podczas miejskich wydarzeń gromadzących dużą liczbę mieszkańców.
- Przeprowadzenie ewaluacji dokumentu po 1 roku jego stosowania, a później w miarę potrzeb.
- Podział miasta na dzielnice funkcjonujące jako jednostki pomocnicze (w tym powołanie rad dzielnic), co ułatwi lokalne zaangażowanie, pozwoli na lepszą reprezentację potrzeb, a w efekcie na skuteczniejsze rozwiązywanie problemów.
- Utworzenie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych jako podmiotu edukacyjnego i wzmacniającego i realizującego procesy partycypacyjne lub utworzenie Centrum Aktywności Społecznej (Obywatelskiej).
- Przygotowanie kampanii informacyjnej pokazującej różne narzędzia partycypacji funkcjonujące w Cieszynie, podstawowe zasady korzystania z nich i korzyści dla mieszkańców wynikające z ich stosowania. Pokazywanie historii zaangażowania zakończonych sukcesem oraz aktywnych mieszkańców, którzy z tych narzędzi z powodzeniem korzystają.
- Wprowadzenie elementów wiedzy o narzędziach partycypacji do edukacji publicznej w szkołach prowadzonych przez Miasto Cieszyn.
- Odwaga w korzystaniu przez urząd miejski z innowacji w demokracji – nowych narzędzi, stosowanie pilotaży.
- Opracowanie jednolitego wzoru raportu z konsultacji społecznych z uwzględnieniem informacji o zgłoszonych uwagach, sposobie ich rozpatrzenia i wpływie zaakceptowanych uwag na ostateczne decyzje/inwestycje.
- Podejmowanie różnorodnych działań zachęcających mieszkańców do udziału w konsultacjach.
- Wzięcie pod uwagę jakiejś formy „wynagradzania” uczestników spotkań konsultacyjnych, aby widzieli korzyści wynikające z udziału, co pozwoli na zwiększenie ich zaangażowania.

8. Ewaluacja modelu/wykaz wskaźników pozwalających na ocenę postępów i efektywność wdrażania procesów partycypacyjnych

Ocena efektywności wdrażania procesów partycypacyjnych i skuteczności działań w ramach tych procesów wymaga zastosowania odpowiednich wskaźników. Mają one być mierzalne, realistyczne i dostarczać wartościowych informacji o relacjach pomiędzy mieszkańcami, mieszkankami a władzami miasta. Poniżej wymienione zostały wszystkie możliwe wskaźniki (8 grup) natomiast na początek pracy z procesami partycypacyjnymi warto wybrać 3 lub 4 i w miarę rozwoju procesów rozbudowywać ten wachlarz. Wybór wskaźników na start zależy od celów strategii partycypacyjnej i dostępnych zasobów służących do pomiaru. Dane ze wskaźników należy analizować i porównywać przynajmniej raz w roku w celu diagnozy. Po pierwszym roku funkcjonowania modelu, w oparciu o wymienione niżej wskaźniki, zostaną określone cele, a same wymienione w dokumencie wskaźniki zostaną zweryfikowane pod kątem dostępności danych.

1) Wskaźniki zaangażowania obywateli

- **Liczba uczestników w konsultacjach społecznych:** raportowanie liczby mieszkańców biorących udział w spotkaniach, warsztatach i ankietach.
- **Procent mieszkańców zaangażowanych w procesy partycypacyjne:** odsetek mieszkańców, mieszanek którzy/re uczestniczyli/ły w jakiegokolwiek formie partycypacji w danym okresie.
- **Liczba zgłoszonych projektów do budżetu obywatelskiego:** monitorowanie i raportowanie liczby inicjatyw proponowanych przez mieszkańców. Podstawowy wskaźnik na start, ale nie może funkcjonować jako wskaźnik samodzielny.

2) Wskaźniki jakości

- **Stopień satysfakcji mieszkańców z procesów partycypacyjnych:** ankiety mierzące poziom zadowolenia z działań partycypacyjnych.
- **Ocena jakości komunikacji z mieszkańcami i mieszkankami:** ankietowanie i analiza ankiet pod kątem standardów „prostego” języka (np. z użyciem jasnopis.pl), ilości otwartych danych, przeszukiwalnych plików.
- **Liczba i jakość zgłoszonych uwag i propozycji:** analiza treści i konstruktywności zgłoszeń od mieszkańców i mieszanek. Do realizacji tego wskaźnika potrzebny jest dedykowany kanał do takich zgłoszeń.

3) Wskaźniki efektywności

- **Liczba zrealizowanych projektów z budżetu obywatelskiego:** monitorowanie i raportowanie liczby inicjatyw, które zostały wprowadzone w życie dzięki procesom partycypacyjnym. Podstawowy wskaźnik na start, ale nie może funkcjonować jako wskaźnik samodzielny.
- **Czas realizacji projektów partycypacyjnych:** pomiar czasu od zgłoszenia propozycji do jej realizacji.
- **Koszt realizacji projektów partycypacyjnych:** analiza kosztów związanych z realizacją inicjatyw obywatelskich w porównaniu do całości budżetu miasta.
- **Poziom wpływu konsultacji społecznych na podejmowane decyzje:** sprawdzenie, w jakim stopniu finalne decyzje odzwierciedlają głosy i opinie wyrażone przez uczestników konsultacji. Można to zrobić poprzez porównanie treści ostatecznych decyzji z wynikami konsultacji, np. procentowe określenie elementów, które zostały uwzględnione.

4) Wskaźniki transparentności

- **Dostępność informacji na temat procesów partycypacyjnych:** ocena, jak łatwo mieszkańcy mogą uzyskać informacje o planowanych i realizowanych działaniach. Warto ten wskaźnik zastosować w Cieszynie ze względu na potrzebę rozwoju kanałów komunikacyjnych w obszarze partycypacji.

- **Liczba opublikowanych raportów i sprawozdań:** monitorowanie i raportowanie liczby i częstotliwości publikacji dokumentów informujących o postępach i wynikach działań partycypacyjnych. Warto ten wskaźnik zastosować w Cieszynie ze względu na potrzebę rozwoju kanałów komunikacyjnych i transparentności w obszarze partycypacji. Ważne, aby raporty, które są udostępniane mieszkańcom, mieszkankom były napisane przystępnym językiem.

5) Wskaźniki komunikacji

- **Liczba kanałów komunikacyjnych wykorzystywanych do informowania mieszkańców, mieszkanki:** monitorowanie różnorodności i liczby używanych kanałów (media społecznościowe, strona internetowa, biuletyny itp.). Również warto ten wskaźnik zastosować w Cieszynie w celu mierzenia rozwoju komunikacji w obszarze partycypacji.
- **Częstotliwość aktualizacji informacji na platformach komunikacyjnych:** regularność w aktualizacji danych na temat procesów partycypacyjnych. To wskaźnik, który jest rekomendowany na bardziej zaawansowanym etapie rozwoju partycypacji. Kiedy już działają dedykowane platformy komunikacyjne.

6) Wskaźniki reprezentatywności

- **Procentowy udział różnych grup społecznych w procesach partycypacyjnych:** analiza udziału demograficznego (wiek, płeć, ewentualnie status ekonomiczny) w konsultacjach i innych formach partycypacji. Bardzo ważny wskaźnik dla mierzenia siły głosu poszczególnych grup społecznych. Szczególnie ważny w mniejszych miastach, gdzie następuje znaczny spadek osób młodych w demografii miasta. Ten wskaźnik motywuje do czynienia starań, aby docierać także do osób młodych, które coraz częściej preferują bardziej nowoczesne formy kontaktu. Wskaźnik rekomendowany do mierzenia w Cieszynie.
- **Liczba organizacji pozarządowych i grup społecznych** zaangażowanych w procesy partycypacyjne: monitorowanie współpracy z lokalnymi organizacjami.

7) Wskaźniki długoterminowe

- **Zmiany w poziomie zaufania do władz lokalnych:** regularne badania opinii publicznej dotyczące poziomu zaufania mieszkańców do władz miasta.
- **Zmiany w jakości życia w mieście:** analiza długoterminowych wskaźników, takich jak poziom zadowolenia z życia, dostęp do usług publicznych, jakość przestrzeni publicznej.

8) Wskaźniki innowacyjności

- **Liczba nowych narzędzi i metod partycypacyjnych wprowadzonych w danym okresie:** monitorowanie wdrażania innowacyjnych rozwiązań w procesach partycypacyjnych.
- **Poziom wykorzystania technologii w procesach partycypacyjnych:** analiza zastosowania narzędzi cyfrowych i aplikacji w angażowaniu mieszkańców. Obydwa wskaźniki rekomendowane do wprowadzenia na dalszym etapie rozwoju procesów partycypacyjnych.

9. Wykaz załączników:

- 1) Mapowanie interesariuszy – załącznik nr 1 (str. 27)
- 2) Praktyczny scenariusz konsultacji – karta pracy – załącznik nr 2 (str. 28)
- 3) Narzędzia partycypacji – zbiór – załącznik nr 3 (str. 31)

1) Załącznik nr 1 - Mapowanie interesariuszy

- Planując konkretne konsultacje należy zapoznać się z poniższą tabelą – jeżeli jakieś grupy interesariuszy, która się nasuwa, nie ma w tabeli, należy wziąć ją pod uwagę postępując zgodnie z zapisami pkt 2-4.
- Posiłkując się tabelą nr 2 wskazane jest dokonanie oceny potencjalnego wpływu poszczególnych grup interesariuszy na proces w skali 1-5, gdzie 1 oznacza brak wpływu / bardzo mały wpływ, a 5 – bardzo duży wpływ.
- W oparciu o dotychczasowe doświadczenia, należy ocenić potencjalne zaangażowanie interesariuszy w dany proces. Oceny należy dokonać na skali 1-5, gdzie 1 oznacza brak zaangażowania lub bardzo małe zaangażowanie, a 5 –bardzo duże zaangażowanie.
- Po podsumowaniu punktacji, wykorzystując ww. narzędzia, należy samodzielnie dobrać zarówno grupy interesariuszy wytypowanych do udziału w procesie konsultacji, jak i zakres ich działania
- Analizując interesariuszy warto rozważyć tworzenie baz kontaktów osób kluczowych, co ułatwi tworzenie mapy interesariuszy przy podobnych procesach konsultacyjnych.

Mapa interesariuszy	
Mieszkańcy	dzieci w wieku przedszkolnym, dzieci w wieku szkolnym, młodzież ucząca się w szkołach podstawowych, młodzież ucząca się w szkołach ponadpodstawowych, studenci, młodzi dorośli, młode rodziny, młode rodziny z dziećmi, osoby samodzielnie wychowujące dzieci, osoby w związkach partnerskich, single, dorośli, kobiety, mężczyźni, osoby niebinarne, pracujący, bezrobotni, emeryci i renciści, kombatancki, osoby samotne, osoby wymagające wsparcia (np. klienci MOPS), opiekunowie osób zależnych, osoby starsze, bezdomni, osoby z niepełnosprawnością, pacjenci służby zdrowia, mieszkańcy centrum miasta/ obrzeży miasta, mieszkańcy osiedla,
Przedsiębiorcy	osoby podejmujące działalność gospodarczą, małe i średnie firmy, przedsiębiorcy rozwijający nowe produkty, przedsiębiorcy powiązani z kluczowymi produktami lokalnymi, przedsiębiorcy wchodzący na nowe rynki, przedsiębiorcy będący potencjalnymi inwestorami na terenie miasta, przedsiębiorcy wdrażający nowe technologie, średnie i duże przedsiębiorstwa,
Turyści	turyści: zorientowani na rozrywkę i zabawę, zorientowani na poznanie, zorientowani na kontakt z dziełami sztuki/architekturą, zorientowani na kontakt z przyrodą, zorientowani na "zaliczenie" jak największej liczby miejsc, ale w sposób bardzo powierzchowny, turyści we własnym mieście,
Organizacje	organizacje pozarządowe, szkoły wyższe, organizatorzy incydentalnych wydarzeń w mieście, organizatorzy stałych wydarzeń w mieście, media, aktywiści, środowiska zawodowe, członkowie kluczowych stowarzyszeń, klubów, bractw, duszpasterstw, wspólnoty mieszkaniowe/członkowie spółdzielni mieszkaniowych,
Interesariusze zewnętrzni	Osoby mieszkające poza Cieszynem, ale przyjeżdżające tutaj z uwagi na to, że w Cieszynie: pracują, uczą się, leczą się, robią zakupy i korzystają z usług dostępnych w mieście, partnerzy biznesowi spoza Cieszyna lokalnych firm, uczestnicy wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, pielgrzymi, kuracjusze, użytkownicy komunikacji miejskiej,
Jednostki i instytucje	publiczne, samorządowe, krajowe, zagraniczne, struktury o charakterze transgranicznym,

Numer porządkowy grupy interesariuszy	Nazwa grupy	Wpływ interesariuszy	Zaangażowanie interesariuszy	Suma punktów
1				
2				

Źródło: Na podstawie „Narzędzie do mapowania interesariuszy”, ZMP, 2020

2) Załącznik nr 2 Szablon projektowania procesu konsultacyjnego – karta pracy

Określenie ram działania: posilkując się tym załącznikiem należy określić najistotniejsze założenia podejmowanych działań. Szablon zakłada działania dotyczące całego procesu, zarówno planowania, jak i sprawozdania, jednak przed podjęciem działań zapoznaj się z całym załącznikiem, aby poczynić odpowiednie plany.

Szablon projektowania procesu konsultacyjnego		
Przygotowanie procesu		
1	CO? Krótko opisz przedmiot konsultacji (dokument, zagadnienie, polityka inwestycyjna, inne).	
2	KTO PODEJMUJE DECYZJE DOTYCZĄCE KONSULTACJI? Podmiot odpowiedzialny za konsultacje (komórka urzędu, podmiot zewnętrzny).	
3	KTO PODEJMUJE DECYZJE DOTYCZĄCE OSTATECZNEGO PRZEDMIOTU KONSULTACJI? Podmiot odpowiedzialny za realizację procesu poddanego konsultacjom (kierownik, dyrektor, naczelnik, burmistrz, rada miejska).	
4	PO CO? Cel konsultacji (np. określenie potrzeb uczestników, znalezienie rozwiązania, wybór wśród wariantów, zasięgnięcie opinii nt. dokumentu, projektu, itp.)	
5	GRANICE DECYZJI MIESZKAŃCÓW Co jeszcze może ulec zmianie, a co zostało już postanowione i nie podlega negocjacom - o czym mieszkańcy mogą zdecydować w ramach prowadzonego procesu?	
6	OD KIEDY? DO KIEDY? Termin, kiedy zostaną przeprowadzone konsultacje? Czas trwania konsultacji określ tak, aby mieszkańcy mieli możliwość rzeczywistego w nich udziału. Unikaj terminów, w których będzie mniejsze zainteresowanie (np. święta, godziny pracy zainteresowanych, wakacje), daj czas na zapoznanie się z dokumentacją/projektami będącymi przedmiotem działań partycypacyjnych. Ustalając terminy spotkań konsultacyjnych przeanalizuj poszczególne grupy interesariuszy pod kątem możliwości uczestnictwa o różnych porach dnia (rano, przez południe czy po południu) oraz dni tygodnia (w tygodniu czy w weekend?)	
7	DLA KOGO? Do kogo skierowane są konsultacje społeczne? Termin „mieszkańcy miasta” jest zbyt ogólny (posilkuj się mapą interesariuszy/stwórz własną odpowiadającą potrzebom jednostki, w której pracujesz) Uwzględnij również stowarzyszenia i grupy nieformalne, które mogą być zainteresowane tym tematem. Wskaż konkretne osoby, które warto zaprosić z tego środowiska.	

8	ILE OSÓB? Określ, przybliżoną liczbę uczestników jaką planujesz włączyć w proces partycypacji.	
9	O CZYM? Przygotuj szczegółowe zagadnienia dotyczące przedmiotu konsultacji. Następnie przygotuj proste pytania do uczestników konsultacji, uwzględniając pkt 5 tabeli, np. <i>Jakie obiekty (np. parki, place zabaw, ścieżki rowerowe) powinny, Twoim zdaniem, zostać uwzględnione w planie zagospodarowania tej przestrzeni? Czy w tym miejscu bardziej potrzebny jest plac zabaw, czy wybieg dla psów?</i> Itp. Pamiętaj o prostocie języka komunikacji.	
10	HARMONOGRAM Wskaż konkretne daty, godziny i miejsca, w których odbędą się planowane wydarzenia. W przypadku prac nad dokumentem weź pod uwagę konieczność wcześniejszego udostępnienia mieszkańcom projektu dokumentu – na etapie, kiedy będą oni jeszcze mieli wpływ na dokonanie w nim zmian.	
11	NARZĘDZIA Wskaż narzędzie/ technikę lub techniki jakich użyjesz w danym procesie partycypacyjnym, kolejność ich stosowania i uzasadnij wybór. Określ, które narzędzie są „zamknięte” lub skierowane tylko do konkretnej grupy interesariuszy. Minimum jedno narzędzie powinno być „otwarte” dla wszystkich mieszkańców. Pamiętaj o możliwości wykorzystania gotowych narzędzi oferowanych w internecie jak np. ankiety jeśli takiego narzędzia zamierzasz użyć.	
12	KANAŁY KOMUNIKACJI Rozpoczynając prace nad tematem opracuj projekt kampanii reklamowej. Dostosuj treści, formę i sposoby przekazania informacji dotyczących procesów do odbiorców. Mów językiem korzyści, aby zainteresować potencjalnych uczestników. Pamiętaj o wykorzystaniu w dotarciu do mieszkańców poprzez: kościoły, Młodzieżową Radę miejską, radnych, szkoły, harcerzy, instytucje kultury, WR, dzienniki w szkołach, NGOsy, w tym osobiste kontakty, social media, bezpośredni kontakt telefoniczny, rozwieszanie ogłoszeń na kłatkach za pośrednictwem spółdzielni mieszkaniowych, wykorzystanie poczty pantoflowej, informacji na autobusach MZD, ulotki i plakaty, wykorzystanie osób już zaangażowanych. Rozważyć organizowanie spotkań lokalnie. Pamiętaj o informacji zwrotnej na każdym etapie procesu, szczególnie zwróć uwagę na podsumowanie działań (raport, spotkanie informacyjne, artykuł) Nie zapomnij o podziękowaniach dla uczestników partycypacji.	
13	FORMALNOŚCI Zaplanuj czynności konieczne/wymagane w procesie partycypacyjnym, np. powiadomienie właściwego organu, wynajęcie lokalu, zamknięcie pasa ruchu, opracowanie klauzul informacyjnych i zasad ochrony wizerunku itp.	
14	NIEZBĘDNE KOSZTY Analizując poszczególne pozycje „Szablonu projektowania procesu partycypacyjnego” zaplanuj koszty niezbędne do poniesienia w całym procesie partycypacyjnym. Koszty mogą dotyczyć np. komunikacji (materiały informacyjne), promocji (reklama w mediach), logistyki (wynajem sali), materiałów i narzędzi, zasobów ludzkich (eksperti, koordynator, moderatorzy, wolontariusze), ewaluacji. Być może przyda się także nieduża rezerwa.	

15	WYZWANIA Co może utrudnić realizację procesu/ co zrobić, żeby im przeciwdziałać? (uzupełniaj na bieżąco).	
Podsumowanie procesu		
16	EWALUACJA Przy pomocy dostępnych narzędzi (np. ankieta, ankieta online, wywiad grupowy, itp.) zbierz oceny od uczestników dotyczące jakości przeprowadzanego procesu konsultacyjnego.	
17	WNIOSKI/UWAGI – z procesu Przeanalizuj zebrane oceny procesu i spis wnioski. wskaż jakie czynniki przyczyniły się do osiągnięcia celu partycypacji/co należałoby poprawić/ na co zwrócić uwagę. Wykorzystaj ankiety ewaluacyjne.	
18	WNIOSKI/UWAGI – z przedmiotu konsultacji Przeanalizuj zebrane uwagi i wnioski złożone do tematu/przedmiotu konsultacji, ile uwag zostało złożonych, ile zaakceptowanych, jak to wpłynęło na realizację celu konsultacji, czy uwagi i wnioski wpisują się w ten cel, itp.	
19	PODSUMOWANIE Krótki opis zakończonego procesu partycypacji - powinien uwzględniać dane wymienione w powyższych rubrykach.	

Źródło: <https://www.tomaszow-maz.pl/web/files/article/d24fea7f4f983bfd2e70e86a88958c9ezalacznik-nr-1-standardy-partycypacji-spoecznej-i-komunikacji-projekt-do-konsultacji-spoecznych.pdf> z dnia 1.08.2024 r.

3) Załącznik nr 3 Narzędzia partycypacji - zbiór

Korzystając z załącznika nr 3 można dobrać odpowiednie narzędzia.

WYWIADY INDYWIDUALNE I GRUPOWE	
<i>Opis</i>	Sposób zaproszenia do zaangażowania i partycypacji.
Przeznaczenie	Zaproszenie do współdziałania w życiu miasta i lokalnej społeczności, budowanie poczucia sprawczości wśród odbiorców budowanie zaufania do władz miasta/urzędników.
Czas trwania	Zależy od potrzeb i możliwości.
Osoby zaangażowane	Żadni eksperci/moderatorzy nie są konieczni.
Uczestnicy	Każdy zainteresowany dialogiem.
Koszty	Niskie
Zalety	Proste, niewymagające nakładów finansowych, podstawowe narzędzie komunikacji.
Wymagania	Chęć i otwartość ze strony urzędników i lokalnych władz, wybór odpowiedniego miejsca (lub miejsc – rozmowy mogą być prowadzone np. w różnych dzielnicach), do prowadzenia nieformalnych rozmów, do których każdy będzie miał dobry dostęp – ważne, aby miejsca te spełniały standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
Źródło wiedzy/ Dowiedz się więcej (link)	https://www.tomaszow-maz.pl/web/files/article/d24fea7f4f983bfd2e70e86a88958c9e/zaalacznik-nr-1-standardy-partycypacji-spolecznej-i-komunikacji-projekt-do-konsultacji-spolecznych.pdf

SPACER BADAWCZY	
Opis	Prowadzony według przygotowanego scenariusza, pozwalający na mapowanie konkretnych miejsc i elementów wymagających interwencji, badanie odczuć, potrzeb badanych osób dotyczących różnych aspektów przestrzeni. Najlepiej, gdy w spacerze uczestniczy około 2-8 osób.
Przeznaczenie	Badanie przestrzeni, mapowanie konkretnych miejsc i elementów wymagających interwencji, badanie odczuć, potrzeb badanych osób na temat różnych aspektów przestrzeni.
Czas trwania	Ok. 30 min – 1,5 h – bez czasu przygotowania i opracowania wyników.
Osoby zaangażowane	Moderator – osoba lub osoby prowadzące spacer (mogą to być lokalni animatorzy lub wolontariusze).
Uczestnicy	Grupa mieszkańców danego obszaru (najlepiej od 1 do 10 osób), w zależności od przedmiotu procesu spaceru można przeprowadzać z określonymi grupami, np. młodzieżą, osobami starszymi, osobami z niepełnosprawnościami, rodzicami z małymi dziećmi etc.
Koszty	Średnie
Zalety	Możliwość diagnozy funkcji przestrzeni i zebrania pomysłów na jej ulepszenie bezpośrednio od uczestników i w oparciu o bezpośrednie doświadczenie przestrzeni.
Wymagania	Przemyślane wyznaczenie trasy i kwestii / elementów przestrzeni podlegających badaniu, dobre przygotowanie scenariusza i osób prowadzących spacer.
Źródło wiedzy/ Dowiedz się więcej (link)	Spacery badawcze Partycypacja Obywatelska

ANKIETA INTERNETOWA	
Opis	Zbiór pytań dot. danego zagadnienia adresowanych do uczestników w formie on-line.
Przeznaczenie	Zebranie bardziej szczegółowych informacji na temat potrzeb i opinii uczestników.
Czas trwania	1 tydzień – 1 miesiąc na przeprowadzenie badania, jedna ankieta – wypełnienie ok. 15-45 minut.
Osoby zaangażowane	Osoba przygotowująca kwestionariusz i umieszczająca go w internecie, osoba opracowująca dane.
Uczestnicy	Potencjalnie wszyscy mieszkańcy obszaru i interesariusze z dostępem do internetu.
Koszt	Niski
Zalety	<p>Umożliwia wykorzystanie takich narzędzi jak ankiety internetowe, co ułatwia sporządzanie raportów i pozwala unikać błędów formalnych.</p> <p>Umożliwia zadanie konkretnych, nawet złożonych pytań i uzyskanie ilościowych danych, które można przedstawić w postaci statystyk.</p> <p>Umożliwia dotarcie do szerokiej grupy odbiorców, zapewniając uczestnikom wygodę i łatwość wzięcia udziału w konsultacjach.</p> <p>Badacz i badany (respondent) nie mają ze sobą bezpośredniego kontaktu, co uniemożliwia kontrolę próby badawczej, ale zwiększa prawdopodobieństwo uzyskania prawdziwych i szczerych odpowiedzi.</p> <p>Sprawdza się, gdy temat jest ważny dla badanej społeczności i angażuje ją do działania.</p> <p>Narzędzie dobre do uzupełnienia odpowiedzi uzyskanych w sondażu ulicznym.</p>
Wymagania	<p>Umiejętne przygotowanie kwestionariusza – pytań i sposobu udzielania odpowiedzi (np. skale).</p> <p>Określenie i skuteczne zachęcenie do udziału w badaniu tych grup, których odpowiedzi są kluczowe, cenne lub grup, które zakładamy, że mogą nie wziąć – a powinny – udziału w ankiecie.</p>
Źródło wiedzy/ Dowiedz się więcej (link)	https://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/techniki/ankieta-internetowa/

FORMULARZ UWAG I OPINII	
Opis	Forma konsultacji społecznych polegająca na zbieraniu opinii, sugestii i komentarzy od obywateli dotyczących planowanych działań, projektów czy polityk. Formularze można pobierać i składać zarówno w formie drukowanej i cyfrowej.
Przeznaczenie	Formularz umożliwia mieszkańcom wyrażenie swojego zdania w sposób uporządkowany i ułatwia analizę zebranych danych przez organizatorów konsultacji. Takie rozwiązanie pozwala zaangażować społeczność w procesy decyzyjne, zapewniając transparentność i lepsze dopasowanie projektów do potrzeb odbiorców
Czas trwania	Minimum 14 dni kalendarzowych
Osoby zaangażowane	Pracownicy urzędu/jednostki
Uczestnicy	Każdy zainteresowany tematem
Koszty	Niski
Zalety	Dobrze przygotowany formularz daje swobodę uczestnictwa i jest użyteczny na różnych etapach konsultacji oraz: <ul style="list-style-type: none"> pozwala uporządkować zgłaszane uwagi i opinie w logiczny sposób, ułatwiając ich analizę; ułatwia raportowanie i przedstawianie wyników; może być wykorzystany zarówno w formie elektronicznej, jak i papierowej; zawiera dane kontaktowe uczestnika, co umożliwia przekazanie informacji zwrotnych lub dopytanie o szczegóły opinii.
Wymagania	Odpowiednie warunki techniczne (platforma internetowa lub gotowe narzędzie) wsparcie informatyka.
Źródło wiedzy/ Dowiedz się więcej (link)	https://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/techniki/geoankieta/

GEOANKIETA	
Opis	Forma konsultacji społecznych on-line, odbywających się podczas procesu planowania przestrzennego.
Przeznaczenie	Do działań związanych z partycypacyjną zmianą/projektowaniem przestrzeni lub transportu, rewitalizacją, budżetem obywatelskim, bądź zarządzaniem zielenią miejską. Służy poznaniu opinii tzw. „cichej większości”, czyli osób mniej zaangażowanych, lecz zainteresowanych realizowanym projektem urbanistycznym.
Czas trwania	1-2 miesiące (w zależności od procedury planistycznej).
Osoby zaangażowane	Badacz, informatyk.
Uczestnicy	Każdy z dostępem do internetu.
Koszty	Średni – wysoki.
Zalety	Odpowiedzi są ustrukturyzowane, dzięki czemu łatwiej je przetwarzać i udokumentować przebieg procesu. Anonimowość daje uczestnikom poczucie swobody.
Wymagania	<ul style="list-style-type: none"> • Jasno określony i zdefiniowany cel konsultacji; • Formularz powinien być prosty i zrozumiały dla uczestników; • Dostępność dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności; • Skuteczna promocja konsultacji i możliwości wyrażenia opinii przy pomocy formularza; • Możliwość kontaktu w przypadku pytań lub wątpliwości; • Informacja zwrotna dla uczestników procesu – forma uzależniona od liczby uczestników.
Źródło wiedzy/ Dowiedz się więcej (link)	Informacja własna

ZESPÓŁ ROBOCZY / GRUPA ROBOCZA	
Opis	Złożony z przedstawicieli różnych interesariuszy wypracowujący rozwiązania konkretnych problemów, dokumenty lub rekomendacje. Zwykle pracuje w oparciu o wyniki przeprowadzonej wcześniej diagnozy problemu.
Przeznaczenie	Wypracowanie koncepcji rozwiązań i rekomendacji przy złożonych zagadnieniach.
Czas trwania	W zależności od potrzeb: długości trwania procesu, częstotliwości spotkań.
Osoby zaangażowane	Moderator
Uczestnicy	Przedstawiciele różnych interesariuszy: ekspertów, władz lokalnych, zrzeszonych i niezrzeszonych grup mieszkańców; zazwyczaj jest to grupa 10-30 osób.
Koszt	Średnia
Zalety	<p>Umożliwia pogłębiony namysł nad rozwiązaniami.</p> <p>Daje możliwość wymiany wiedzy i opinii przedstawicieli różnych grup interesariuszy.</p> <p>Sprawdza się w wypracowaniu konkretnych koncepcji zagospodarowania przestrzeni.</p> <p>Szczególnie dobra okazja do podnoszenia kompetencji niezrzeszonych mieszkańców i przedstawicieli strony społecznej w zakresie trudnych zagadnień.</p>
Wymagania	<p>Wymaga dobrej komunikacji postępów prac grupy dla szerszego grona społeczności lokalnej, wyzwaniem może być intensywność prac i możliwość uczestnictwa w nich w szczególności strony społecznej w tym niezrzeszonych mieszkańców.</p> <p>Dostęp do grupy nie powinien być wyłącznie dla liderów uczestniczących zazwyczaj w tworzeniu polityk miejskich.</p> <p>Zapewnienie demokratycznego charakteru prac.</p>
Źródło wiedzy/ Dowiedz się więcej (link)	https://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/techniki/zespol-roboczy-grupa-robocza/

NAPRAWMYTO.PL	
Opis	Umożliwia swoim użytkownikom zgłaszanie problemów zaobserwowanych w ich najbliższym otoczeniu.
Przeznaczenie	Do bezpośredniego zgłaszania przez mieszkańców problemów i usterek obecnych w przestrzeni publicznej.
Czas trwania	Non stop.
Osoby zaangażowane	Administrator serwisu i obsługujący zgłoszone alerty.
Uczestnicy	Wszyscy
Koszty	Niski, zależy od liczby mieszkańców gminy.
Zalety	Ogranicza liczbę usterek zgłaszanych drogą tradycyjną. Usprawnia obieg informacji wewnątrz urzędu, a także między urzędem a mieszkańcami. Zwiększa transparentność w komunikacji urzędu z mieszkańcami. Może być narzędziem diagnozy potrzeb mieszkańców.
Wymagania	Zapewnienie zespołu do bieżącej obsługi serwisu i poszczególnych zgłoszeń.
Źródło wiedzy/ Dowiedz się więcej (link)	https://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/techniki/naprawmyto-pl-serwis-do-naprawiania-problemow-w-przestrzeni-publicznej/

PUNKT KONSULTACYJNY	
<i>Opis</i>	Narzędzie gwarantujące „wyjście urzędu z urzędu” organizowane w budynku niepowiązanym z UM bądź plenerze stanowiące okazję do wysłuchania informacji, opinii, okazja do zapoznania się z materiałami jednostki.
Przeznaczenie	Zebranie opinii.
Czas trwania	Dostosowany do potrzeb.
Osoby zaangażowane	Konsultanci przebywający w punkcie.
Uczestnicy	Użytkownicy danego obszaru.
Koszty	Średni
Zalety	<p>Pozwala uzyskać opinie o konsultowanym obszarze na tym obszarze lub w miejscu zamieszkania uczestników konsultacji.</p> <p>Umożliwia włączenie dużej liczby uczestników.</p> <p>Dzięki bezpośredniemu kontaktowi możliwe jest udzielenie wszelkich niezbędnych wyjaśnień uczestnikom, zapoznanie się z materiałami (mapami, planami terenu).</p> <p>Nieformalny charakter sprzyja swobodzie wypowiedzi.</p>
Wymagania	<p>Odpowiedni dobór miejsca i czasu funkcjonowania punktu konsultacyjnego.</p> <p>Zapewnienie nietuzinkowej, przyciągającej formuły punktu – widoczność, rozpoznawalność.</p>
Źródło wiedzy/ Dowiedz się więcej (link)	https://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/techniki/punkt-konsultacyjny/

SONDAŻ ULICZNY	
Opis/cechy charakterystyczne	Bezpośredni dialog ankietera z respondentem przy użyciu kwestionariusza zawierającego listę kilku ogólnych pytań dotyczących określonego zagadnienia.
Przeznaczenie	Zebranie opinii.
Czas trwania	1-kilka dni + czas na opracowanie wyników.
Osoby zaangażowane	Badacz, ankieterzy, badani.
Koszty	Średnie
Zalety	Uzyskane dane ilościowe można przedstawić w postaci liczbowej, stosunkowo łatwe przygotowanie i realizacja. Pozwala dotrzeć do szerokiej grupy odbiorców.
Wymagania	Przygotowanie kwestionariusza, wybór optymalnego miejsca i czasu, przygotowanie ankieterów, umożliwienie pozostawienia kontaktu respondentom.
Źródło wiedzy/Dowiedz się więcej (link)	https://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/techniki/sondaz-uliczny/

WYWIAD KWESTIONARIUSZOWY (OD DRZWI DO DRZWI)	
Opis	Bezpośrednia interakcja między badaczem a badanym – rozmowa na podstawie przygotowanego kwestionariusza lub dyspozycji do wywiadu.
Przeznaczenie	Zebranie szczegółowych danych i opinii dotyczących konkretnej kwestii.
Czas trwania	Badanie kilkudziesięciu lub kilkuset respondentów może trwać nawet ponad miesiąc; jeden wywiad trwa zazwyczaj ok. 1,5-2 godziny.
Osoby zaangażowane	Osoba przygotowująca kwestionariusz/dyspozycje, osoba opracowująca dane, ankieterzy.
Uczestnicy	Określone grupy respondentów.
Koszty	Średni
Zalety	Umożliwia zdobycie szczególnych danych i opinii, które można przedstawić w postaci liczbowej i opisu jakościowego, dzięki bezpośredniemu kontaktowi z badanymi możliwość wytłumaczenia zadawanych pytań, przełożenia ich na język zrozumiały dla respondenta, możliwość dotarcia do określonej grupy i liczby respondentów oraz kontrola uzyskanych odpowiedzi.
Wymagania	Dobrze dobrani respondenci, spośród grup, których opinie mają szczególne znaczenie dla prowadzonych konsultacji. Odpowiednie dobranie ankieterów/prowadzących wywiady do grup docelowych.
Źródło wiedzy/ Dowiedz się więcej (link)	https://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/techniki/wywiad-kwestionariuszowy-ankieta-od-drzwi-do-drzwi/

OTWARTA PRZESTRZEŃ (ANG. OPEN SPACE)	
Opis	Specyficzna metoda organizacji spotkań i konferencji. Jest ona niezwykle elastyczna pod każdym względem. Może dotyczyć grup od kilkunastu do nawet 2 tys. osób. Spotkania organizowane są wokół jakiegoś wiodącego tematu, ale jest to jedyna kwestia, która jest ustalana przed spotkaniem. Reszta zależy od uczestników. Praca w grupach na dany temat nie powinna trwać dłużej niż 1,5 godziny. Każda z grup przygotowuje zwarty raport opisujący wyniki jej pracy tak, aby był on dostępny dla osób spoza grupy.
Przeznaczenie	Do dyskusji nad szerokim i ogólnym tematem.
Czas trwania	Czas trwania zależy od uczestników – od jednego do kilku dni.
Osoby zaangażowane	Żadni eksperci/moderatorzy nie są konieczni.
Uczestnicy	Każdy – od kilkunastu osób do kilku tysięcy poinformowanych i w jakikolwiek sposób zainteresowanych tematem.
Koszty	Średnie
Zalety	Metoda sprawdza się dobrze w szczególności, kiedy sprawa, której dotyczy charakteryzuje się wysokim stopniem złożoności, kiedy dostępne są osoby o wysokich i zróżnicowanych kompetencjach, kiedy sprawa angażuje uczestników, a także, gdy rozwiązanie danej kwestii ma pilny charakter.
Wymagania	Znalezienie odpowiedniego lokalu, wszystkie inne wymogi zależą od potrzeb uczestników.
Źródło wiedzy/ Dowiedz się więcej (link)	Otwarta przestrzeń Partycypacja Obywatelska

PLANOWANIE PARTYCYPACYJNE / WARSZTATY CHARETTE	
Opis	Intensywne, kilkudniowe sesje z zaangażowanymi interesariuszami, które mają na celu wypracowanie i przedstawienie wspólnej koncepcji zagospodarowania obszaru.
Przeznaczenie	Do działań związanych ze zmianą/projektowaniem przestrzeni.
Czas trwania	Od kilku dni do dwóch tygodni.
Osoby zaangażowane	Moderatorzy, eksperci do grupy planistycznej: urbaniści, architekci, socjologowie, ekonomiści.
Uczestnicy	Przedstawiciele różnych interesariuszy (od 50 do 1000 osób – liczba uczestników zależy od skali przedsięwzięcia).
Koszty	Wysokie
Zalety	Możliwość rozwiązywania skomplikowanych problemów przestrzennych, w tym także tych wynikających ze sprzecznych interesów różnych środowisk.
Wymagania	Zapewnienie odpowiednich warunków technicznych grupie planistycznej.
Źródło wiedzy/ Dowiedz się więcej (link)	https://partycypacjaobywatelska.pl/stefa-wiedzy/techniki/charette/

WORLD CAFE	
Opis	Jednoczesna rozmowa o kilku aspektach danego zagadnienia przez uczestników podzielonych na grupy (przypisanych danemu stolikowi). Poprzez zmianę grupy uczestnicy poznają i omawiają wszystkie tematy.
Przeznaczenie	Służy uporządkowaniu dyskusji, wymianie informacji i pomysłów oraz określeniu potrzeb i oczekiwań zaangażowanych (ale nie znalezienia konkretnych rozwiązań).
Czas trwania	Ok. 2-3 godziny + sesja plenarna – bez czasu przygotowania wydarzenia i opracowania jego wyników.
Osoby zaangażowane	Moderator przy każdym stoliku.
Uczestnicy	Wszyscy zainteresowani (grupa: 12-1200 osób), dobór otwarty.
Koszty	Niskie
Zalety	Sprawdza się na początku procesu partycypacyjnego, pomaga wzbudzić zainteresowanie tematem i stworzyć wokół niego zaangażowaną grupę osób, pozwala w krótkim czasie zebrać dużą ilość danych jakościowych jednak często dość ogólnych i wymagających dalszego doprecyzowania, pozwala również tworzyć nowe pomysły w trakcie spotkania, można wykorzystać do zbierania pomysłów, które poddane zostaną dalszym konsultacjom.
Wymagania	Odpowiednia organizacja miejsca: kilka stolików, stworzenie kawiarnianej, nieformalnej, przyjaznej atmosfery, papierowe obrusy lub duże kartki, na których uczestnicy mogą pisać i rysować, a więc również mazaki, flamastry, kredki.
Źródło wiedzy/ Dowiedz się więcej (link)	https://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/techniki/world-cafe/

SPOTKANIE OTWARTE	
Opis	Podstawowa forma, którą przybierają konsultacje społeczne, zawierające elementy dyskusji twarzą-w-twarz. Nie należy jednak mylić jej ze spotkaniem informacyjnym, organizowanym głównie w celu poinformowania mieszkańców o prowadzonych lub planowanych działaniach. Spotkania otwarte prowadzi się na etapie: diagnozy, zasięgnięcia opinii czy informacji zwrotnej.
Przeznaczenie	Zaprezentowanie przedmiotu debaty, zebranie opinii uczestników nt. przedstawionych materiałów lub informacji, udzielenie dodatkowych wyjaśnień lub odpowiedzi na pytania.
Czas trwania	Ok. 2 godzin – bez czasu przygotowania wydarzenia i opracowania jego wyników.
Osoby zaangażowane	Eksperti mogący udzielić odpowiedzi na pytania, w przypadku spotkań poświęconych skomplikowanym czy kontrowersyjnym kwestiom: bezstronny moderator.
Uczestnicy	Wszyscy zainteresowani (5-50 osób), dobór uczestników: otwarty.
Koszt	niski
Zalety	Swobodny dostęp wszystkich zainteresowanych. Możliwa do stosowania przy różnym nagromadzeniu problemów związanych z planowaniem przestrzennym. Możliwa do zastosowania praktycznie na wszystkich etapach konsultacji.
Wymagania	Zapewnienie możliwości wymiany opinii nie tylko pomiędzy władzami/urzędnikami/ekspertami a mieszkańcami, ale również interakcji /dyskusji pomiędzy samymi mieszkańcami, unikanie formatu spotkania informacyjnego, na którym przedstawiciele społeczności lokalnej są głównie odbiorcami informacji przekazywanych <i>ex cathedra</i> przez organizatorów spotkania.
Źródło wiedzy/ Dowiedz się więcej (link)	https://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/techniki/spotkanie-otwarte-spotkanie-konsultacyjne/

WARSZTATY PRZYSZŁOŚCIOWE	
Opis	Metoda prowadzenia dyskusji podczas spotkania. Polega na dialogu między zróżnicowanymi grupami (mieszkańcami, lokalnymi władzami, przedsiębiorcami itd.) w celu stworzenia wspólnej wizji danego obszaru. Zakłada 4 podstawowe fazy: przygotowania, krytyki, utopii i realizacji, czyli wymyślenia konkretnych rozwiązań.
Przeznaczenie	Dialog pomiędzy zróżnicowanymi grupami (mieszkańcami, lokalnymi władzami, przedsiębiorcami itd.) w celu stworzenia wspólnej wizji danego obszaru.
Czas trwania	1 lub 2 dni – bez czasu przygotowania wydarzenia i opracowania jego wyników.
Osoby zaangażowane	Profesjonalny moderator (jeden lub więcej).
Uczestnicy	Prace można prowadzić w grupach różnej wielkości: w małych (do 15 osób i moderator); w średnich (15–40 osób i dwóch–trzech moderatorów); w dużych (do 200 osób, po jednym moderatore na grupę roboczą).
Koszt	Niski
Zalety	<p>Umożliwia wypracowanie wspólnej wizji i kompleksowych rozwiązań wraz z ogólnym planem działań.</p> <p>Może służyć aktywizacji niewykorzystanych zdolności twórczych i potencjału mieszkańców w rozwiązywaniu problemów.</p> <p>Podstawowa zasada: cele mają największą szansę urzeczywistnienia, jeśli stoi za nimi siła oczekiwań.</p>
Wymagania	<p>Pozyskanie uczestników gotowych do intensywnej pracy nawet przez dwa dni.</p> <p>Moderowanie prac tak, aby oderwać uczestników od stereotypowego postrzegania wyzwań i ograniczeń.</p>
Źródło wiedzy/ Dowiedz się więcej (link)	https://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/techniki/warsztaty-przyszlosciowe/

PANEL OBYWATELSKI	
Opis	Technika ta polega na zasięgnięciu przez administrację publiczną opinii dużej (na ogół kilkudziesięcioosobowej), możliwie reprezentatywnej (losowanej) grupy mieszkańców danego terytorium lub użytkowników określonych usług publicznych. Osoby wylosowane do udziału w panelu powinny odzwierciedlać przekrój danej społeczności w zakresie wieku, płci, wykształcenia i miejsca zamieszkania. Te same osoby pozostają w panelu przez cały okres jego pracy (zazwyczaj jest to kilka następujących po sobie weekendów). Celem panelu obywatelskiego jest wspólne wypracowanie konkretnych rekomendacji dla administracji publicznej w zadanym z góry temacie, np. walki ze smogiem albo adaptacji do zmian klimatu..
Przeznaczenie	Zbierania opinii reprezentatywnej grupy osób i wypracowania przez nią wiążących rekomendacji dla zleceniodawcy panelu w zadanym przez niego temacie.
Czas trwania	Kilka tygodni (weekendów)
Osoby zaangażowane	Rekruterzy panelistek i panelistów oraz osoby zajmujące się sprawami prawnymi i księgowymi (umowy, wypłata wynagrodzeń itp.); facylitatorzy do prowadzenia spotkań; osoby koordynujące panel, które czuwają nad jego przebiegiem, zapraszają ekspertów, przygotowują scenariusze spotkań, opracowują sposób wyboru rekomendacji itp
Uczestnicy	Kilkadziesiąt specjalnie zrekrutowanych osób – panel odbywa się na reprezentatywnej losowo dobranej próbie.
Koszty	Wysokie
Zalety	Wspieranie decyzji dokonywanej przez władze.
Wymagania	<ul style="list-style-type: none"> • rekrutacji panelistek i panelistów • wynagrodzenia panelistek i panelistów za udział w panelu • wynajmu sali i zapewnienia cateringu na spotkania panelu • zatrudnienia ekspertów
Źródło wiedzy/ Dowiedz się więcej (link)	https://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/techniki/panel-obywatelski/

SĄD OBYWATELSKI / NARADA OBYWATELSKA	
Opis	Technika wymagająca pracy niewielkiej grupy obywateli nie będących ani ekspertami, ani osobami bezpośrednio zaangażowanymi w konkretną sprawę, którą rozpatrują jako „ławnicy sądowi” i wydają werdykt.
Przeznaczenie	Wypracowanie rozwiązania lub sformułowanie opinii w złożonej i kontrowersyjnej sprawie.
Czas trwania	Ok 2-4 dni.
Osoby zaangażowane	Moderator, eksperci w danej dziedzinie – występujący w roli „świadków”.
Uczestnicy	Dobre osoby: „zwykli” obywatele, reprezentujący różne środowiska/grupy społeczne.
Koszty	Średnie - wysokie
Zalety	Wspieranie decyzji dokonywanej przez władze.
Wymagania	Wynagrodzenia uczestników. Znalezienie odpowiedniego lokalu.
Źródło wiedzy/ Dowiedz się więcej (link)	https://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/techniki/sady-obywatelskie/